

Stab

GILTIGHET

Denna instruktion beskriver stabsorganisation och stabsarbete för den verksamhet som syftar till att genomföra räddningsinsatser och beredskapsproduktion vid Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG). Instruktionen omfattar stabsverksamhet både till räddningschef i beredskap (RCB) och till räddningsledare (RL). Nedan beskrivs utformning av stabsverksamheten, bedömnings- och beslutsgrunder för ett utökat stabsarbete samt vilka funktioner som aktiveras vid ett utökat stabsarbete. Beskrivningar beträffande förväntningar på stabschefen (SC) samt kriterier för aktivering av räddningschef i beredskap (RCB) ingår också i instruktionen.

Stabsarbetet utgör en viktig del för att säkerställa att räddningstjänstverksamheten och samverkan inom samhällets krishantering, bedrivs på ett effektivt sätt.

En tidig ökning av bemanningen för stabsarbete vid indikationer om ett kommande behov, är viktigt för att ledningsarbetet skall bedrivas på ett förutseende ("proaktiv ledning") sätt.

Utformning av stabsorganisation och arbetsformer enligt denna instruktion utgör grunder för att snabbt komma igång med arbete som leder till "förutseende ledning". Tillämpningen skall dock avvägas så att organisation och arbetssätt blir så effektiv som möjligt, i förhållande till kravet på ledningsarbetet vid det aktuella tillfället.

ORGANISATORISKA GRUNDER FÖR STABSVERKSAMHETEN

I en stab ingår en eller flera individer. En stab stödjer ansvarig beslutsfattare så att verksamheten kan bedrivas på ett förutseende sätt. Genom att bemanna en stab ökas organisationens ledningskapacitet. Exempelvis kan problemställningar med bäring på olika tidshorisonter (tidsskalor) hanteras även vid belastning. Dessutom kan olika individers kompetens utnyttjas. Staben bedriver underrättelseverksamhet, sammanställer beslutsunderlag och utarbetar olika alternativa förslag till beslut. Vidare är staben behjälplig med att verkställa beslut och att sammanställa underlag för uppföljning av verksamheten.

Stabsorganisationen på Gårda är knuten till räddningschef i beredskap och dennes ansvarsområde (*RCB stab*). Vid omfattande räddningsinsatser avdelas också resurser för ett stabsarbete knutet till räddningsledarens ansvarområde (*RL stab*). Vid mycket omfattande räddningsinsatser kan enskilda funktioner, exempelvis styrkeledare (StL), avdelas för arbetsuppgifter av stabskaraktär till andra beslutsfattare inom organisationen, exempelvis "storsektorchefer" etc. Stabsorganisation och arbetsformer anpassas utifrån situationens krav.

I denna instruktion behandlas det stabsarbete som bedrivs då insatsledare (IL) eller insatschef (IC) är räddningsledare (RL), samt stabsarbete i RCB stab. När StL är räddningsledare svarar ledningscentralen (LC) för en viss form av stöd på distans. Inskränkningar av detta stöd kan förekomma vid hög belastning på LC.

I förbundet tjänstgör ständigt en stabschef (SC) i RCB stab. Denne svarar för att samtliga stabsuppgifter kan hanteras oavsett stabens bemanning. De larm- och ledningsoperatörer (Lolop) som inte är engagerade i LC eller är på insats med stabsenheten (SE), kan tilldelas uppgifter i detta mer eller mindre kontinuerligt pågående stabsarbete. De som bemannar ledningsenheterna (IL, IL 30, IC) och som inte är aktiverade för att ingå i ledningsorganisationen inom en räddningsinsats, kan efter beslut av RCB ingå i RCB stab.

Syftet med staben är att öka ledningskapaciteten i utryckningsorganisationen. Staben skall därför inte överta arbetsuppgifter som kan hanteras i förbundets ordinarie linjeorganisation. Möjligheten att använda linjeorganisationen bör utnyttjas för att bibehålla ledningskapaciteten inom utryckningsverksamheten.

En stabsenhet (ledningsfordon och Lolop) finns för att kunna tilldelas till räddningsinsats då IL eller IC är räddningsledare. Stabsenheten (SE) etableras i de fall då en enskild insats har utökat behov av arbete inom områdena *organisation på ledningsplats, lägesuppföljning, dokumentation eller kommunikationsstöd*. Genom stabsenhetens arbete skapas förutsättningar för att räddningsledaren skall kunna skapa sig överblick och framförhållning.

Vid indikation om expanderande händelser/insatser (hjälpbehovet, resurs eller annan påverkansfaktor) skall ledningskapaciteten ökas genom tillförsel av ledningsenhet som företräder högre organisatorisk nivå (IL resp IC) som ansvarig beslutsfattare. Principen handlar om att vara proaktiv med ledningsuppbyggnaden, i synnerhet innan kontroll har uppnåtts av händelseutvecklingen. Stabsenheten ersätter inte denna uppväxling av organisationen.

Utöver stabsenheten kan ledningsenheter (ex IL) knytas till räddningsledares stabsarbete. Även andra funktioner kan knytas till staben såsom representanter från den förebyggande processen etc.

AKTIVERING AV RCB

Aktivering av RCB sker med utgångspunkt i att situationen kan komma att påtagligt påverka vad räddningstjänsten produktionsmässigt åstadkommer. Det handlar om expanderande händelser som kan leda till att räddningstjänstens åtgärder inte leder till måluppfyllelse inom en begränsad tid (ca 1 timma). Det kan handla om att beredskapsbortfallet är av den omfattningen att normala och rimliga nivåer

riskerar att inte kunna upprätthållas för tillkommande händelser. Vid indikationer om en kommande påverkan (ex förhöjda risk- och hotbilder) behöver också RCB aktiveras. Även påverkan på samhället (ex medlemskommunerna) är ytterligare anledning till aktivering. Kontakt med RCB är också nödvändig då förtroendet för räddningstjänsten kan bli ifrågasatt. Kontakt från SC till RCB skall senast ske enligt följande kriterier:

- vid behov av övergripande förbundsbeslut under icke kontorstid (ex enligt *förbundets delegationsbestämmelser*; se vidare *RCB instruktion*)
- vid behov av tolkning av förbundets uppdrag, roll eller fördelning av ansvar mellan myndigheter samt vid oklart rättsläge eller oklara ledningsförhållanden
- vid händelser som kan påverka förbundets trovärdighet eller ekonomi
- vid händelser med stor massmedial uppmärksamhet
- viktigare händelser av personalkaraktär
- vid situationer där händelser eller risk- och hotbilden i samhället kan påverka medlemskommunerna eller andra myndigheter. Kontakt skall även ske då en händelse kan få en betydande samhällspåverkan oavsett hur den påverkar räddningstjänsten.
- vid risk- och hotbilder som ökar behovet av förberedelser
- vid begäran om hjälp till annan myndighet
- vid risk för expanderande händelser
- enligt larmplan
- då någon räddningsledare behöver stämma av agerandet med RCB
- vid behov av prioritering mellan flera pågående insatser
- vid beredskapsbortfall av RE på tre eller flera stationsområden med förväntad varaktighet över 30 minuter (SC bör utjämna beredskapen på lägre tröskel) eller vid betydande avvikelser i förbundets grundförmåga
- då både IL och IC är aktiverade med förväntad varaktighet över 30 minuter.

Stabschefen bör *senast* inom 20 minuter efter det att större händelse startat (ex från det att IC larmats) ha genomfört en samlad bedömning och föredragit denna för RCB.

Utöver dessa kriterier bör RCB få information om inträffande händelser kontinuerligt under beredskapsveckan. Ordinarie genomgångar (mån, ons, fre) kan kompletteras med extra information om händelser av olika karaktär även om dessa kontakter inte alltid behöver ske mitt under pågående hantering.

BEDÖMNING OCH BESLUT OM UTÖKAT STABSARBETE

Bedömningen om en utökad bemanning för stabsarbetet skall göras i god tid innan behovet uppstår, d v s vid indikationer om ett kommande behov. Beslut bör fattas med utgångspunkt i ett ”proaktivt förhållningssätt”. Nedanstående punkter utgör bedömningsgrunder vid beslut om utökad stabsarbete:

- vid förhöjda risk- eller hotbilder för att förbereda räddningsinsatser, andra uppdrag och samverkan med andra samhällsaktörer (ex myndigheter)
- vid uppdrag då vi stödjer medlemskommunerna vid störningar eller vid extraordinära händelser
- vid en eller flera ”expanderande” räddningsinsatser, exempelvis då ett ”kontrollövertagande” inte uppnås inom ramen för de tidigt tilldelade resursernas kapacitet. Vid dessa situationer ställs det bland annat krav på bedömningsarbete av möjligheten för ”måluppfyllelse för helheten” och resursförsörjning över tid
- vid belastning på ledningsorganisationen inom räddningsinsats med behov av utökad arbete kring bedömningsarbete, information och resurshantering
- vid många var för sig mindre händelser men där det uppstår nya händelser kontinuerligt över tid (exempelvis brand i terräng på våren)
- vid beredskapsbortfall som riskerar att väsentligt påverka förmågan att hantera nya eventuella händelser
- vid händelser med stort behov av intern och extern informationshantering
- vid situationer där det krävs åtgärder för att upprätthålla förmågan att klara RSG´s uppdrag (teknik eller väderstörningar, influensaepidemi bland personalen etc).

Det bör särskilt poängteras att det förekommer diffusa situationer med svårigheter att tidigt se vidden av konsekvenserna på sikt. Det kan handla om att exempelvis byggnadskonstruktionen leder till att ett ”kontrollövertagande” ändå inte nås i närtid på en enskild räddningsinsats. Ett annat exempel kan vara oljeskimmer som sprider sig över stora områden. Dessa situationer kan då bli långvariga och på sikt kräva omfattande resurshantering. Det kan också leda till stort behov av samverkan med andra samhällsaktörer och en omfattande informationshantering. Det kan lätt förbises i det tidiga skedet att det finns ett behov av en utökad stab vid dessa fall. Med ett förutseende förhållningssätt är det av största vikt att behovet av en utökning av stabsarbetet uppmärksammas för dessa fall.

Beslut att öka bemanningen för stabsarbete fattas av RCB. Detsamma gäller för avvecklingen. SC bedömer behovet av ett utökad stabsarbete och lämnar förslag till beslut till RCB. Beslut om utökad bemanning behöver omfatta såväl RCB stab som RL stab. Vid situationer då IC begär resurser för ett utökad stabsarbete skall detta normalt tillgodoses (se vidare senare i instruktionen).

Vid varje tillfälle behöver det övervägas vilka andra aktörer som behöver information om hur vi bedömer situationen och hur vi hanterar den. Med aktörer avses medlemskommunerna, andra samverkande myndigheter och SOS Alarm (O-/N-län).

STABSORGANISATION INOM SYSTEMLEDNINGEN (RCB STAB)

Ledning av den pågående beredskapsproduktionen och genomförandet av en/flera räddningsinsatser (*Systemledning av "utryckningsverksamheten"*, se vidare *RCB instruktion*) kan innehållsmässigt sammanfattas enligt följande. Det handlar om att tolka och besluta om organisationens roll, besluta om beredskap och räddningsinsatserns ram (avsikt, resurser, geografi och tid) samt samordning mellan dessa delar.

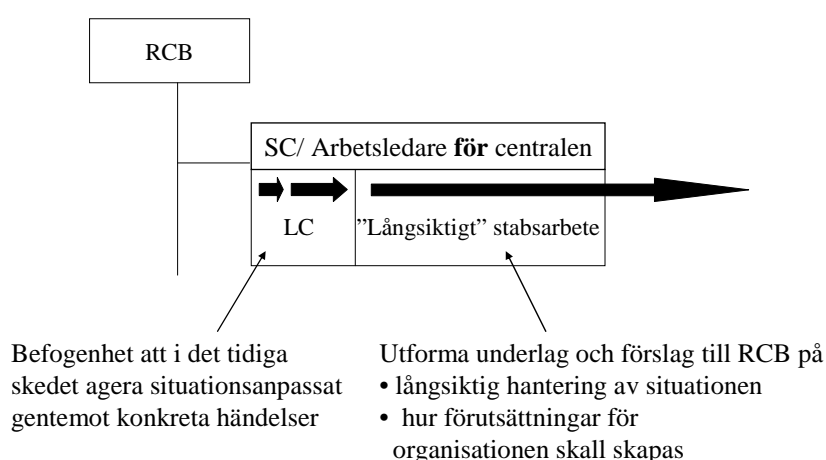

Bild: Stabschefen svarar för arbetet inom stabsorganisationen. Denna organisation består av ledningscentral och "långsiktigt stabsarbete". Ledningscentralen har befogenheter att agera direkt, samtidigt som övrigt stabsarbete är mer av beredande art.

Organisatoriskt ingår ledningscentralen i stabsorganisationen som SC ansvarar för inom RSG. Karaktären på arbetet vid ledningscentralen är att de har befogenhet att agera direkt gentemot konkreta händelser (se vidare nedan), vilket skiljer sig från arbetet i stabsorganisationen. Övriga delar av organisationen, utöver LC, bedriver stabsarbete (enligt den egentliga betydelsen av termen stab; stödjande arbete) i syfte att öka ledningskapaciteten inom RCB's ansvarsområde ("långsiktigt stabsarbete"). Det vill säga stabsarbetet i dessa sektioner handlar bland annat om uppgifter som efter beredning skall beslutas av RCB innan effektivering.

Ledningscentralen är ständigt bemannad. Trots att ledningscentralen utgör en form av ledningsfunktion ingår den i stabsorganisationen för att tydliggöra att stabschefen tillika har en uppgift att vara arbetsledare för centralen. Vidare agerar ledningscentralen utifrån vissa befogenheter (se *Utryckningsbestämmelser*). Övriga sektioner kan bemannas med extra personal (ej i beredskap) i sektioner för det långsiktiga stabsarbetet.

Vid normal bemanning svarar stabschefen för motsvarande arbetsuppgifter som återspeglas i räddningssektionen, personal- och underhållssektionen samt informationssektionen (se senare). LC:s personal är behjälplig i detta arbete. Förväntningarna på stabschefen beskrivs senare i instruktionen. Räddningsledare är direkt underställda RCB.

Ledningscentralen

Inom RSG har termen *ledningscentral* (LC) valts både för den organisatoriska delen som finns lokaliserad i trafikrummet i RC och som rubrik för en ”rolletikett”. Larm- och ledningsoperatörerna (Lolop) svarar för *initial händelsebedömning* och systemets *resursdirigering* av enheter (ex höjd, vatten, räddning). Dessa delar (”rolletiketter”) som LC svarar för utgör en del av den *systemledning* som ytterst RCB ansvarar för. Lolop skall bedöma händelser för att förbundets agerande på ett förutseende (”proaktivt”) sätt skall vara händelseanpassat. Utifrån värdering av hjälpbehovet i det tidiga skedet i en händelseutveckling, har Lolop också befogenheter för vissa prioriteringar inom de ramar som framgår av direktiv (ex *utryckningsbestämmelser*). Beträffande beskrivningar om resurstilldelning hänvisas till instruktion ”*Utnämning av räddningsledare*”. Denna förväntan på personalen i ledningscentralen är oberoende av bemanningen vad gäller stabsarbete i övriga sektioner. Detta innebär att en larm- och ledningsoperatör alltid agerar direkt inom ramen för ställda direktiv. Direktiven kan däremot ändras av RCB beroende på det totala läget i organisationen.

Ledningsarbetet på ledningscentralen behöver genomsyras av ett förutseende förhållningssätt och en aktiv informationssökning i syfte att bedriva förutseende (”proaktivt”) ledningsarbete. Arbetet vid ledningscentralen behöver också kunna formas utifrån situationens krav. Variationen av flera samtidigt pågående räddningsinsatser av olika karaktärer behöver särskilt beaktas. Handlingsberedskap för att situationen snabbt kan ändras skall utgöra en naturlig del av arbetet.

En mer konkret indelning av ledningscentralens arbete beskrivs i bilaga (se BILAGOR 1-4). Indelningen i funktioner är utformad för att skapa en tydlig utgångspunkt för arbetsfördelningen mellan olika operatörer och förväntningar på enskild operatör. Funktionsindelningen är också utformad för att skapa en möjlighet att forma och exempelvis flytta arbetsuppgifter mellan operatörer för att anpassa arbetet utifrån det aktuella kravet på ledningscentralen i situationen.

Utöver bemanningen med två operatörer i centralen kan en uppväxling ske med ytterligare en Lolop och en arbetsledare i centralen. Syftet med arbetsledarrollen i centralen är att arbetet i vissa fall behöver ledas och organiseras inom ledningscentralen för att samtida problemställningar i omvärlden skall hanteras på ett enhetligt sätt.

Utökad bemanning för stabsarbete

Utökningen av organisationen för stabsarbete (”långsiktigt stabsarbete” i RCB stab) kan ske genom att, för stabsarbete, avdela de ledningsenheter (IL, IL-30 och IC) som inte är insatta på räddningsinsats. Dessutom kan annan personal (ledig eller i kontorstjänst) behöva träda i tjänst. Vid en uppväxling där det handlar om att bemanna sektioner med flera individer i varje, krävs en utökning av annan personal än de som är i tjänst enligt styrkebeskedet.

IL respektive IC som tjänstgör i dessa funktioner enligt ”styrkebeskedet”, kan efter beslut av RCB ingå i stabsarbetet. Det behöver dock beaktas att de ingår i beredskapen för nästa räddningsinsats om RCB inte beslutat om annat. Möjligheten att bemanna stabsarbetet med personal från de rörliga ledningsenheterna, gör att denna aktivering bör ske ofta och tidigt för att ha ett ”proaktivt” stabsarbete. Denna möjlighet gör att en utökning med fler än stabschefen kan och bör ske på en betydligt ”lägre tröskel” än kriterierna för tidigare strukturer för stabsuppbyggnad (praxis perioden 1997-2005). Synsättet med en flexibel bemanning av en eller flera sektioner skapar också möjligheter till att tidigt skapa ett ändamålsenligt stabsarbete. IL respektive IC kan arbeta med egna uppdrag i stabsarbetet eller avdelas att vara sektionschefer. I förekommande fall kan de även ingå i en sektion. Vid risk för långvarighet bör dock andra personer bemanna sektionerna, så att kapacitet för kommande händelser återställs.

I det följande beskrivs en sektionsindelning för stabsorganisationen. Denna struktur är en utgångspunkt och kan helt eller delvis bemannas. Vid lägen med ett behov av en snabb uppbyggnad med stor kapacitet, ska nedanstående struktur bemannas fullt ut (”Fullt utbyggd stab”, jmf tidigare ”röd stabsberedskap”).

Sektioner för stabsarbete

Den beskrivna strukturen tillgodoser stabsarbete för situationer då en eller flera pågående räddningsinsatser av expanderande art medför att ett kontrollövertagande inte uppnås i närtid samtidigt som förbundets kapacitet för andra händelser påverkas påtagligt. Utformningen skall kunna svara upp mot bedömningskapacitet, logistikhantering av enheter och utrustning samt informationshantering.

Planen utgörs av en organisation med fyra sektioner samt ledningscentral och eventuell central expeditionsfunktion. Sektionerna benämns räddningssektionen, personal- och beredskapssektionen, underhållssektionen och informationssektionen. Är kravet på stabsarbete av annat slag behöver struktur och arbetsformer justeras. Antalet sektioner och bemanningen i respektive sektion anpassas utifrån behovet. Exempelvis kan *personal-* och *beredskapssektionen* samt *underhållssektionen* kombineras till en sektion.

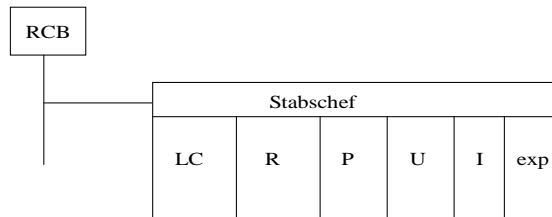

Bild: Stabsorganisationen delas in i LC, räddningssektion, personal- och beredskapssektion, underhållssektion, informationssektion och i en expeditjonsfunktion. Behovet i situationen avgör omfattningen av antal sektioner och dess bemanning.

I det följande beskrivs en fullt utbyggd stab. Denna beskrivning syftar till att användas som en ”meny” för att utifrån behovet kunna välja ut delar att bemanna. Den fullt utbyggda beskrivningen skall också kunna användas i sin helhet vid behov av en utökning då man snabbt behöver öka kapaciteten utan att det exakta behovet av bemanning hinner övervägas.

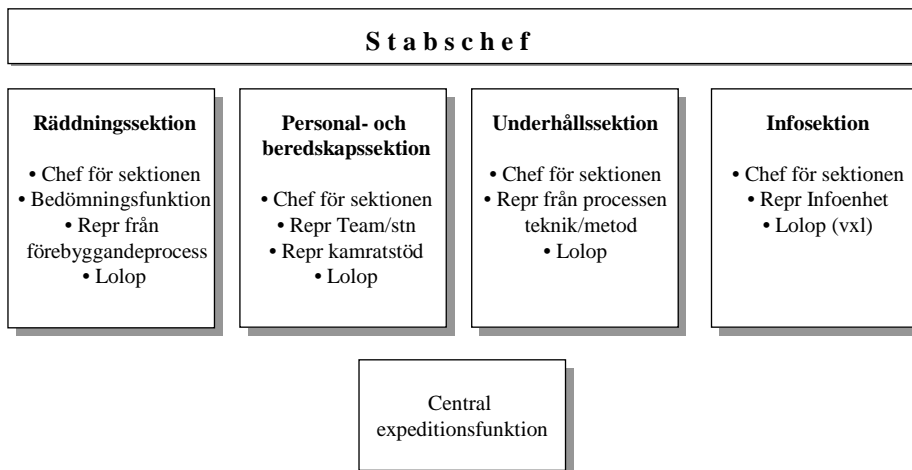

Bild: Fullt utbyggd stab med fyra bemannade sektioner och central expeditjonsfunktion.

- Fyra sektionschefer utes bland personer som normalt tjänstgör i olika lednings- eller stabsfunktioner. Dessa behöver vara stabsutbildade och bör ha lämplig bakgrund i förhållande till förväntningar på arbetet i respektive sektion.
- Räddningssektionen bemannas med personal för bedömningsarbete.
- Personal från den förebyggande processen knyts till staben. I första hand eftersträvas inspektör/ingenjör med ordinarie placering på aktuellt team eller med särskild objektskänedom. Funktionen utgångsplaceras i räddningssektion men kan behöva flyttas till räddningsledarens stab ute i skadeområde.
- Representant för kamratstödsverksamheten (funktion finns i beredskap) knyts till personal- och beredskapssektionen. Denna funktion kan vara viktig vid långvariga händelser oavsett händelsekaraktär.
- Representant från förbundets informationsenhet knyts till stabens informationssektion.
- Bemanningen ökas med totalt sex Lolop för placering inom respektive sektion, LC och i RL stab. Infosektionens Lolop kompletterar/bemannar RSG's växel för att styra och hänvisa inkommande telefonsamtal.
- Minst ett administrativt biträde kallas till staben, lämpligen kanslist eller motsvarande, för bemanning av en central expeditionsfunktion. Vid behov kan detta behöva utökas med en administratör i respektive sektion.
- Ambulanschef i beredskap aktiveras.
- Berörda medlemskommuner bemannas med samverkansperson från RSG.
- RSG's växel bemannas med ordinarie växelpersonal.
- Teleberedskapen och IT-databeredskapen (*för bland annat Göteborgs Stads behov*) kallas in för placering på RC/Gårda alternativt för att säkerställa driften av arbetet i räddningsledarens stab.
- Fenix (köket på Gårda) bemannas med personal för att säkerställa uthållighet i stabsarbetet.
- Chefen på Tekniska avdelningen kontaktas av RCB/SC vid långvariga insatser med omfattande underhållsproblematik. Verkstadsberedskapen aktiveras vid exempelvis långvarig fordonsanvändning.
- Representant för processen Teknik- och Metod kan behöva komplettera arbetet med resurshantering/logistik.
- Vid påverkan på bemanningsförutsättningarna kallas berörda Team respektive stationschefer in. Någon av dem bör knytas till Personal- och beredskapssektionen (se bild) medan övriga bemannar sina respektive expeditioner.
- Sänd samverkansperson från RSG till andra myndigheter (ex polis, MRCC etc) efter beslut av RCB.

För att snabbt ringa in personal för den fullt utbyggda staben, ökad bemanning i räddningsledares stab, ledningsförmåga för nya insatser samt väsentliga förbunds-funktioner, finns en lathund utformad (se BILAGA 5).

I det följande beskrivs de generella uppgifter som förväntas kunna utföras av respektive sektion. Utifrån denna generella beskrivning fördelar stabschefen specifika uppgifter i situationen utifrån det totala uppdraget som RCB ger staben.

Räddningssektionens uppgift

Sektionen svarar för att skapa *bedömningsunderlag* för SC och RCB beträffande förväntad händelseutveckling, behov av åtgärder för att skapa förutsättningar för insatsproduktionen och möjligheten till måluppfyllelse för den totala verksamheten över tid (ex flera pågående räddningsinsatser och för situationen lämplig beredskap). Sektionen skall också kunna identifiera RSG's kapacitet och förmåga för nästkommande händelse (vissa delar, ex spec resurser, kan i vissa fall göras av Personal- och beredskapssektionen eller LC). Arbetet i sektionen handlar om underrättelseverksamhet kring innehåll i hjälpbehov i pågående händelser samt aktuell risk- och hotbild. Vilket krav som ställs på systemledningens (RCB, LC, stabsarbete långa tidsskalor) arbete skall särskilt bedömas (se BILAGA 6). Bedömningarna kommer efter avstämning med SC och RCB att utgöra grund för övriga sektioners arbete. Bedömningsunderlag från räddningssektionen ligger till grund för RCB's inriktningsbeslut om hur helheten skall hanteras över tid. Denna form av inriktningsbeslut kan behöva skapas efter att grundförutsättningarna är identifierade.

Påverkan på andra myndigheter och särskilt medlemskommunerna skall kontinuerligt bedömas. Sektionen skall identifiera samverkansförutsättningar och behov av ytterligare samverkan. Sektionen kan efter beslut av SC också ha uppgiften att upprätthålla kontakten med förbundets samverkanspersoner som finns grupperade vid andra organisationers ledningsplatser.

Sektionen svarar för att omsätta RCB's beslut som inte är direkt knutna till annan sektion. Behov av alternativa rutiner för nästkommande händelser skall identifieras. Nya larmdirektiv skall efter beslut utformas och meddelas till LC. Räddningssektionen svarar för information om operativa rutiner till såväl samverkande organisationer som förbundets styrkor. Beroende på belastning kan LC vara behjälpliga.

Till viss del består även räddningssektionens arbete av att utgöra ett stöd till räddningsinsats (se beskrivningar för LC resp stabsenheten). Det som då avses är att få fram viktiga uppgifter om anläggningar, verksamheter etc. Det bör dock uppmärksammas vad som görs i stabsenheten respektive LC, så att dubbelarbete inte utförs.

Räddningssektionen svarar normalt för den övergripande lägesuppföljningen *exklusive* insatta resurser, beredskap och underhållsläget (se andra sektioner). Läget i stort syftar till att snabbt kunna få en bild av det aktuella läget och hur det kan utvecklas framåt i tiden. I räddningssektionen skall läget i stort (kort beskrivning av pågående insatser), läget på den mest kritiska insatsen (läget i detalj) plottas. Även samhällsstörningar, hotbild och förmågan till ytterligare insatser

(eventuellt Personal- och beredskapssektionen) behöver plottas samt läget hos samverkande myndigheter.

Sektionen skall särskilt bedöma och prognostisera alternativa händelseutvecklingar (hjälpbehov och risk/hotbild). Vidare skall förväntade omslagspunkter prognostiseras för exempelvis kontrollövertagande på respektive räddningsinsats och förväntade utfall knutet till olika risk- och hotbilder.

Tendenser på att enskilda insatser inte kommer att nå målet eller andra varnings signaler skall identifieras och vidareförmedlas till SC/RCB. Syftet är att RCB/SC skall kunna initiera omfallsarbete av olika slag. Sådana omfall kan utformas av räddningssektionen med bistånd från andra sektioner (se BILAGA 7). I förekommande fall kan även stabschefen avdela annan gruppering, för att parallellt utforma särskilda omfall.

Personal- och beredskapssektionens uppgift

Sektionen uppgift är att biträda med resurslogistik (enheter) och att handlägga personalärenden. Sektionen uppgift är att säkerställa resursförsörjningen till pågående räddningsinsatser utifrån framställda och prognostiserade behov. Vidare svarar sektionen för att beredskapshållningen upprätthålls. Avvägningen mellan resursförsörjning till räddningsinsatser och beredskapshållningen beslutas av RCB. Resurshanteringen skall planeras så att avlösningarna sker på insatserna utan avbrott i beslutad åtgärdsproduktion mot skadeförloppet och att beredskapen enligt gällande beslut upprätthålls. Personal- och beredskapssektionen bevakar indikationer på att kommande obalanser beträffande resursdisposition mellan räddningsinsatser och beredskapen identifieras, så att beslut om justeringar alternativt resurskapacitetsökning kan fattas i god tid. Sektionen skall också vara behjälplig (i samspel med räddningssektionen) med att kunna identifiera RSG's kapacitet och förmåga för nästkommande händelse. Sektionen arbetar normalt med detaljeringsgraden enheter, d v s följer upp läget då det gäller räddningsfordon, stegar, och dess bemanning etc. Vidare arbetar sektionen med prognostiseringar av hur kommande resursdisposition mellan pågående räddningsinsatser och beredskap behöver hanteras. Till grund för detta arbete ligger den generella bedömning som utarbetas i räddningssektionen och eventuellt prognostiserat behov från RL stab och som beslutats av RCB.

Det konkreta arbetet i sektionen omfattar att skapa ett läge kring var enheter, d v s personal (avgående/pågående), arbetsledare och fordon, finns någonstans. Det handlar om vilka som är insatta på insatser och när dessa sattes in, vilka som finns beredskapsuppställda etc. I arbetet ingår att skapa avlösningsplaner och att återskapa beredskap till i situationen fastställd nivå. Dessa moment görs ofta parallellt och återkommande under arbetets gång då tillkommande insatser ständigt ändrar på förutsättningarna. Det är personal- och beredskapssektionen som efter beslut av RCB, ger LC uppgift om *vilka* styrkor som skall förflyttas av beredskapskäl, *vilka* styrkor som skall avlösa på de olika räddningsinsatserna och vid *vilka* tider detta skall ske. När lägesrapporter från olika insatser kommer till sektionen görs en första, enklare bedömning av vilka problem som den egna sektionen skall förebygga. Efter det att RCB fastställt försörjningstakten (*se senare*) kan avlösningplaner börja skapas. Beredskapen behöver presenteras så att man kan se hur läget är i förhållande till den fastställda nivån. Dessutom skall sektionen kunna redogöra för vilka specialresurser som kan disponeras. Det exakta

gränssnittet gentemot räddningssektionen får klargöras i situationen av stabschefen.

Vid omfallshantering blir sektionen involverad med bedömningar beträffande konsekvenser för beredskapen och resursförutsättningar för försörjning till pågående insatser. Det är normalt räddningssektionen som är drivande i denna omfallshantering.

Vid anskaffning av personal kan sektionen behöva arbeta gentemot stationschefer och team för att organisationen skall klara högre belastning.

Kamratstödsgruppen används för hjälp med personalvårdande information till egen personal/anhöriga. En representant för kamratstödsgruppen knyts till sektionens arbete i stabsutrymmet. Övriga i gruppen använder annan lokal på Gårda. Dessa aktiviteter behöver ske i samarbete med linjeansvariga chefer inom förbundet.

Vid handläggning av vissa personalärenden kan kamratstödsgruppen disponeras enligt särskild planläggning. Information inom förbundet vid händelse av skadad räddningspersonal behöver normalt hanteras av linjechefer och med stöd av kamratstödsgruppen. Gränssnittet gentemot informationssektionens arbete behöver klargöras vid dessa tillfällen.

Underhållssektionens uppgift

Sektionens uppgift är att förebygga uppkomst av underhållsproblem samt att med god framförhållning planera försörjningen av förplägnad och utrustning till samtliga pågående räddningsinsatser. Med underhåll avses förplägnad (mat, dryck, toaletter etc) och försörjning av materiel/utrustning (luftpaket, batterier, slang, fläktar, drivmedel, skärsläckare etc). Det handlar om den utrustning som behövs utöver det som ingår i de enheter (räddningsenheter, höjdenheter etc) som tilldelas till räddningsinsats. Organiserande av transportverksamheten ingår också i underhållssektionens uppgift. Sektionsarbetet bedrivs genom att läget kontinuerligt uppdateras och att underhållsbehovet prognostiseras framåt i tiden bland annat med stöd av den bedömning som räddningssektionen presenterar. Var i organisationen olika prognostiseringar utförs behöver klaras ut. Vid större räddningsinsatser kan någon i RL stab (se senare i instruktionen) ha uppgiften att prognostisera för den aktuella insatsen. Det bör dock konstateras att underhållssektionen i RCB stab kan behöva väga samman och prognostisera ett totalt behov för flera samtidigt pågående räddningsinsatser. Efter dessa bedömningar skall sektionen säkerställa att försörjning av förplägnad och utrustning fungerar i enlighet med RCB's beslut.

För att prognostisera det sammantagna underhållsbehovet för samtliga räddningsinsatser, behöver förbrukningstakt på gränssättande utrustning identifieras (ex anges luftförbrukningen i antal flaskpaket/timme osv). Utifrån en sammanvägning av dessa förbrukningstakter skall en försörjningstakt fastställas och därefter omsättas i konkret försörjning. Försörjningen kan inte enbart ske utifrån det behov som uppstått utan genom prognostiseringen skapas förutsättningar för att arbetet blir proaktivt. Det handlar om att i tid, innan behovet konkret har uppstått, ha initierat försörjning av utrustning (hantering av tidsfördröjningar). Det räcker inte med att ringa någon som ordnar fram utrustning, utan det handlar om att kvantifiera försörjningstakten. Det behöver särskilt finnas i åtanke att utrustningen skall

ha nått ända till platsen där den skall användas ute i skadeområdet senast då den insatta utrustningen är slut. Det handlar om att säkerställa att försörjningen ända ut i skadeområdet sker med ett flöde som gör att åtgärdsproduktionen kan upprätthållas kontinuerligt.

Sektionens uppgift är också att biträda vid anskaffning av utrustning. Det handlar om att identifiera var ytterligare utrustning finns och att efter beslut gentemot externa organisationer beställa materiel, mat, etc. I uppgiften ingår även att organisera och säkerställa att nödvändiga transporter genomförs.

För att underhållstjänsten skall fungera behöver det finnas en organisation inom en räddningsinsats och en förbundsövergripande underhållsorganisation. Kontakt behöver tas med RL och dennes stab för att avväga vad denne gör respektive vad som görs i RCB stab. Det bör exempelvis utses en försörjningssektor inom räddningsinsatsen som ombesörjer försörjningen från en depåplats (ex vid brytpunkt) ut till sektorerna. Detta för att de som arbetar med åtgärderna gentemot skadeförloppet inte skall behöva avbryta arbetet och åka och hämta materiel. Någon bör avdelas för att organisera arbetet på depåplatsen. Utrustning behöver tas emot och lämnas vidare till dem som sköter transporter in i skadeområdet. Vidare behöver denna del av organisationen knytas ihop med RL stab. Läget beträffande materielfrågor behöver rapporteras och fördelningen mellan olika sektorer behöver stämmas av i förhållande till det totala läget.

En förbundsövergripande underhållsorganisation behöver också skapas för att exempelvis klara hantering av utrustning i förråden, luftfyllning och transport av utrustning från förråd, externa leverantörer och till olika räddningsinsatser (till depåplats/brytpunkt). Det handlar om att i tid initiera flödet av materiel/utrustning och förplägnad så att problem löses och förebyggs.

Vid omfallshantering blir sektionen involverad bland annat med bedömningar beträffande förutsättningar för försörjning av utrustning till pågående insatser. Det är normalt räddningssektionen som är drivande i denna omfallshantering.

Informationssektionens uppgift

Sektionens uppgift är att svara för planering och genomförande av intern och extern informationsverksamhet. Särskilt behov av varningar till allmänheten behöver tidigt bevakas. Vidare ingår det i uppgiften att bevaka vad media presenterar för bild av händelsen, medborgares reaktioner och myndigheternas agerande. Även vilken bild som andra myndigheter ger kring händelsen är av vikt att bevakas. Sektionen identifierar direkta och kommande behov av informationsåtgärder. Sektionen utarbetar förslag på informationsinnehåll och förmedlar detta efter avstämning med SC och beslut av RCB. Sektionen leds normalt av en sektionschef med räddningstjänstbakgrund. Representant från förbundets informationsenhet fungerar som ”informationskonsult”. Informationssektionen skall säkerställa att RSG´s växel får information om vad som kan sägas och hur samtal kan kopplas etc.

Med den externa informationstjänsten avses att ge allmänheten information, vilket ofta sker via media. Samverkan med andra myndigheter och medlemskommuners informatörer ingår i sektionens uppgift. Särskilt bör uppmärksammas behovet att klara ut vart allmänheten skall ringa för att få upplysning.

Dessutom kan det handla om att ge allmän information om läget till andra närliggande räddningstjänster och samverkande myndigheter (operativa rutiner svarar normalt räddningssektionen för) om annan sektion inte hinner göra det. Sektionen kan också få uppgiften att ta reda på vilken bild andra myndigheter har om läget och dess utveckling. Denna uppgift sker vid tillfällen då annan sektion inte hinner ha dessa kontakter, eller då vi inte har skickat någon samverkansperson.

Med den interna informationstjänsten avses att ge allmän information om läget till utryckningsorganisationen (operativa rutiner svarar räddningssektionen för) och till dagtidsorganisationen.

Sektionen behöver utarbeta en långsiktig plan för informationsarbetet. I en sådan plan behöver målgrupper för olika informationsbehov identifieras och former för hur dessa nås skapas. Vidare behöver olika aktiviteter genomförande, och när dessa skall ske, planeras. Organisering av presskonferenser ingår också i uppgiften. I många fall sker ofta dessa presskonferenser i samverkan mellan sjukvård, polis och berörd medlemskommun. Även ur ett informationsperspektiv kan olika omfallsplaner utarbetas.

Om någon ur brandpersonalen skadas behöver informationsåtgärderna utformas i samarbete med kamratstödsgruppen och ansvarig linjechef.

Central expeditionsfunktion

För att säkerställa dokumentationen av vidtagna åtgärder skapas en central expeditionsfunktion. Denna funktion dokumenterar inkomna rapporter, vidtagna åtgärder och övergripande beslut. Funktionen är behjälplig samtliga sektioner, stabschef och RCB. Det är stabschefen som svarar för att personen får direktiv om hur arbetet skall utföras. Då det i vissa fall kan vara stabsarbete under oklara förutsättningar och med viss belastning, är det av vikt att den som arbetar med dokumentation aktivt söker efter uppgifter i de olika sektionerna som skall skrivas ned. Vidare bör det säkerställas att särskild lista upprättas för behov av kommande beslut.

Trots en central expeditionsfunktion behövs en viss dokumentation i respektive sektion. Vid behov kan extra personal avdelas till respektive sektion för detta ändamål.

Opponent funktion

I vissa fall kan en särskild funktion (utöver ovanstående beskrivningar och bilder) avdelas för att ledningsarbetet som helhet skall bli framgångsrikt. Bakgrunden till funktionen är att ledningsarbete ibland kan bedrivas alltför snävt i förhållande till behovet, beroende på mekanismer som handlar om hur vi människor uppfattar olika situationer. Det är exempelvis vanligt att en tidig ”probleminramning” blir styrande under lång tid, trots konkreta tecken på att det verkliga problemet är annorlunda. Även det faktum att vi människor har en tendens att tolka inkommande information på sådan sätt att redan etablerade föreställningar förstärks istället för omprövas, utgör en fallgrop i sammanhanget. Vidare kan trötthet vid långvarigt arbete påverka såväl motivation som förmågan så att bedömningar bli mer av ”önsketänkande art” än utifrån verkliga behov.

För att kompensera för dessa fenomen kan en särskild funktion skapas. Det handlar om att avdela någon utöver den tidigare beskrivna stabsstrukturen. Funktionen agerar parallellt och RCB/SC behöver i situationen finna en lämplig knytning. Det finns en poäng med att detta arbete sker av annan person än de som ingår i räddningssektionen, eftersom det handlar om att tänka utanför de ramar som staben redan arbetar med. Dessutom är det knappast rimligt att man klarar att förutsättningslöst ompröva sina egna idéer, vilket hade blivit fallet om räddningssektionen skulle svara för detta arbete.

Uppgiften att arbeta som opponenter innebär följande:

- Bedöma om RCB inriktning kommer att hålla (måluppfyllelse)?
- Arbetar ledningen med rätt ingångsvärden?
- Vilka alternativa händelseutvecklingar och hot kan vara förbisedda? Identifiera "otänkbara" men möjliga händelseutvecklingar!
- Vilka konsekvenser i samhället och krav på räddningstjänsten kan uppkomma beroende av dessa olika alternativa händelseutvecklingar?
- Pröva organisationens förmåga i förhållande till en eller flera olika händelseutvecklingar (med händelseutveckling avses hot, samhällsstörningar, en eller flera räddningsinsatser).
- Identifiera förmågan hos andra samhällsaktörer.
- Identifiera förbisedda möjligheter.
- Föreslå förbättringsåtgärder beträffande ledningsarbetets utformning och särskilt beakta dess uthållighet!

Det ställs krav på den person som skall hantera denna uppgift. Uppgiften som opponenter handlar om att på ett smidigt och tydligt sätt *konstruktivt pröva* agerandet, d v s att kritiskt granska arbetet utan att kritisera. Man behöver våga ifrågasätta det som görs samtidigt som detta inte skall göras in absurdum, vilket kan leda till att ledningsarbetet kan gå i stå eller bli missriktat. Rollen skall helst inte uppfattas som alltför probleminriktad. Det är särskilt viktigt att förbisedda möjligheter lyfts fram. Den som har denna funktion får givetvis hämta uppgifter från olika delar av organisationen men skall endast förmedla sina resultat till SC/RCB. Denna ordning är viktig för att inte funktionen skall skapa oreda. Dessutom är det ytterst RCB som avgör om inriktningen på arbetet skall styras om.

STABSCHEFEN

En stabschef finns ständigt i tjänst på Gårda för att svara för stabsarbetet inom RCB's ansvarsområde. Rollen som stabschef består av flera delar:

- vara arbetsledare *för* ledningscentralen
- att svara för att utföra "sektionernas uppgifter" under period då sektionerna inte är bemannade eller att annan inte hanterar dessa uppgifter
- leda och fördela arbetet mellan flera sektioner vid utökat stabsarbete.

I rollen som arbetsledare för ledningscentralen är stabschefen RCB's förlängda arm. Detta innebär att direktiv beträffande hur en händelse skall hanteras kan behöva ges till LC. Vidare innebär detta arbetsledarskap principiellt att de

befogenheter som LC har, utgör en delmängd av SC's befogenheter. SC kan därför påverka LC's agerande vid behov. Exempelvis kan det handla om:

- bedömning och avgöranden vid olika ärenden då oklarheter föreligger
- att vid behov säkerställa resurstillväxt (enheter, specialenheter, utrustning) till räddningsinsats utöver det som LC gjort
- att säkerställa kontakter med samverkande myndigheter
- hantering av information till media.

I det kontinuerliga arbetet förekommer att stabsuppgifter behöver utföras utan att särskilda sektioner är bemannade eller att uppgifter på förhand inte klarats ut. Stabschefen svarar för att sådana uppgifter blir omhändertagna. Det kan t ex innebära informationshantering. Bevakning av och sammanställning av risk- och hotbild som pågår eller indikationer på att förbundet kommer att bli påverkade i närtid, ingår i uppgiften. Indikationer om förhållanden som kan innebära samhällsstörningar med en påverkan på medlemskommunerna som följd behöver särskilt beaktas. Utöver dessa generella uppgifter kan det finnas specifika "stående uppgifter" till såväl SC som IC.

Då en eller flera räddningsinsatser startar och riskerar att expandera skall ett "tidigt bedömningsarbete" utföras som underlag för RCB beslut. Parallellt med att LC och SC agerar direkt för att säkerställa behov av direkta åtgärder skall SC genomföra ett sådant bedömningsarbete. Vid expanderande omfattande räddningsinsatser sker denna bedömning samtidigt som IC etableras inom en räddningsinsats. I de fall då IC inte larmats till enskild insats (ex två samtidiga "IL insatser"), bör IC vara behjälplig i bedömningsarbetet. Detta kan ske direkt innan föredragning sker inför RCB. Bedömningen behöver omfatta följande områden (se vidare BILAGA 8):

- händelsens utveckling och risk för expansion
- risk- och hotbild
- vilka krav som kommer att ställas på resurshantering och underhållstjänst
- omvärldspåverkan; samhället och andra organisationer
- behov av kapacitetsökning av ledningsorganisationen
- kapaciteten för nästa händelse
- behov av mer omfattande beredskapsåtgärder
- informationsbehov
- förvaltningspåverkan i övrigt.

Efter bedömning lämnas förslag till beslut till RCB inom ovanstående områden. I vilken omfattning som bedömning kan utföras och förslag till beslut kan utformas beror på dynamiken i situationen och i vilket läge RCB kontaktas. Vid händelser med hög dynamik kan exempelvis RCB larmas till centralen parallellt som stabschefen utför sin bedömning. RCB kan under körtiden mentalt förbereda sig samtidigt som stabschefen hinner göra bedömningen.

Utöver dessa delar har SC uppdraget att vidta beredskapsåtgärder inom de ramar som anges under rubriken "Aktivering av RCB".

Stabschefen leder stabens arbete oavsett hur bemanningen i staben är. Då arbetsuppgifter fördelas mellan exempelvis flera sektioner behöver stabsarbetet som sådant struktureras. En stor del av stabschefens uppgift är att leda, fördela och samordna arbetet *inom* staben. Det handlar om att säkerställa och svara för att verksamheten bedrivs i överenskommelse med räddningschef i beredskaps intentioner. Stabschefen utövar sin roll bland annat genom att ställa upp etappvisa planeringsmål för stabsarbetet och tilldela de olika sektionerna uppgifter. Stabschefen behöver också säkerställa att samspelet mellan sektionerna fungerar, vilket åstadkoms genom stabsorienteringar, direktiv och anvisningar för arbetet. Dessutom behöver stabens samverkan med andra organisationers staber regleras. Stabschefen skall väga samman olika sektioners resultat till en helhet och föredra eller låta föredra ärenden för räddningschef i beredskap. Vidare skall RCB's beslut omsättas till uppgifter för respektive sektion. Det ingår också att följa upp att uppgifterna blir utförda och ger avsedd effekt.

I många situationer krävs en tydlig styrning från stabschefens sida för att arbetet skall bedrivas mot samma mål med framförhållning. Stabschefen måste fördela uppgifter med tydlighet samt klargöra målet och dess konsekvens. Genomförandet av de olika uppgifterna behöver också samordnas. Kravet på tydlighet är av särskild vikt eftersom många situationer i sig är oklara. Att vara tydlig i dessa oklara situationer är många gånger en konst i sig. Genom tydlighet utvecklas stabsarbetet till att olika delar av staben arbetar med olika saker mot samma mål. Stabschefen behöver ofta kunna tidsdela mellan flera tidsskalor och aktivt driva staben till att nå framförhållning. I stabschefsrollen är det viktigt att både identifiera innehållet i det arbete som bedrivs och på vilket sätt arbetet bedrivs. Då en frågeställning når staben kan förekomsten av ärendet som sådant betyda att något i organisationen behöver korrigeras.

Det är också viktigt att vara lyhörd för ledningspersonalens uthållighet. Stabschefen ansvarar för att planering för avlösning av ledningsorganisationen tidigt kommer tillstånd.

SAMVERKANSPERSON

Vid tillfällen då samverkansperson sänds till annan organisation, beslutar RCB om den organisatoriska knytningen. Normalt tillhör samverkanspersoner stabschefen med en geografisk placering hos annan organisation och kontakterna sker därför normalt via SC (se vidare instruktionen *Samverkansperson*).

När Räddningstjänsten Storgöteborg tar emot samverkansperson från andra organisationer, beslutar SC hur samarbetet mellan samverkanspersonen och sektionerna skall utformas. Normalt knyts arbetet till räddningssektionen. Stabschefen svarar för att anländande samverkansperson blir mottagna och insatta i läget och arbetsformerna. Samverkanspersoner företräder sin egen organisation. Samverkansperson behöver delta i stabsorienteringar.

STABSARBETSMETODIK

I det följande beskrivs några delar i stabsarbetsmetodiken som alla i staben behöver ha kännedom om. Beskrivningen utgår i första hand för stabsarbetet i RCB stab, men kan i tillämpliga delar fungera i RL stab.

Förhållningssätt i arbetet

Alla som ingår i staben behöver iakttä en god stabsetik. Det betyder att olika alternativ skall belysas fram till ett beslut. Därefter skall stabsmedlemmarna rätta sig efter det fattade beslutet, oavsett vilket alternativ som var och en har förordat i det tidigare arbetet.

Varje stabsmedlem skall också rätta sig efter stabschefens styrning av stabens arbete. Denna styrning framgår bland annat av stabsarbetsplanen.

De tider som meddelas måste hållas för att stabens arbete skall kunna bedrivas med framförhållning. Detta innebär att föredragningar skall vara förberedda före utsatt tid och att dessas längd inte skall överskrida tilldelad tid. Att tider hålls är viktigt för att arbetet i de olika sektionerna skall kunna synkroniseras. I dynamiska skeenden är tidsaspekten synnerligen viktig varpå detaljeringsgraden får anpassas till den tid som står till förfogande.

Stabsarbetsplan

Stabsarbetsplanen är stabschefens instrument att styra stabsarbetets inriktning. Planen skall vara synlig för alla stabsmedlemmar. Den bör utformas utifrån en tidsaxel som sträcker sig betydligt längre än den längsta prognosen för en enskild insats. Den kan innehålla viktiga händelser som skiftbyte, chefsbesök, presskonferens, stabsorienteringar o s v. För att utgöra styrinstrument för stabsarbetet är det viktigt att det tydligt framgår när olika underlag som olika sektioner arbetar med skall redovisas, exempelvis avlösningssplan. Viktiga händelser i verksamheten i organisationen kan också redovisas.

Stabsorientering

Syftet med stabsorientering är att rikta hela stabens arbete i samma riktning. Dessutom kan en stabsorientering syfta till att föredra läget och dess utveckling för räddningschef i beredskap. En stabsorientering skall vid expanderande situationer hållas förhållandevis kort, så att inte stabsarbete börjar bedrivas under stabsorienteringarna. Vid mer utdragna förlopp är tidskravet inte lika påtagligt utan kvalitén i förståelsen mellan människor kan vara av större intresse. Vid förberedelser inför hot som förväntas utlösas vid en senare tidpunkt, kan mer tid ägnas åt att säkerställa att de individer som ingår i arbetet har gemensamma tolkningar av arbetet.

Beroende på läget kan en stabsorientering behöva genomföras i stabsrummet så att alla i staben hör vad som sägs. Vid andra tillfällen kan det vara mer lämpligt att sektionscheferna, stabschef och RCB genomför en stabsorientering i annat utrymme samtidigt som stabsarbetet kan bedrivas kontinuerligt.

Före stabsorienteringar skall hela staben känna till att den äger rum samt vilket syfte den har. En stabsorientering kan genomföras i flera syften, t ex för att uppdatera stabens medlemmar efter avlösning, redovisa planeringsläget i staben eller delge nya planeringsförutsättningar. Stabsorienteringarna bör framgå av stabsarbetsplanen. Hela staben skall känna till vilka av dess medlemmar som skall delta.

Genom att *syfte* och *deltagande* är känt av hela staben kan de som skall närvara förbereda föredragningar och frågeställningar. De stabsmedlemmar som inte skall

närvara vet vilka frågor som kommer att behandlas och kan skicka med frågeställningar och underlag till stabsorienteringen. Varje sektionschef skall informera de övriga i sektionen om det som har behandlats på stabsorienteringarna.

Under stabsorienteringen skall alla föredragningar inriktas på att beskriva

- *handlingsfrihet:*

Vad kan vi göra? Med vad kan vi agera och när? Vilka möjliga lösningar finns?

- *begränsningar:*

Vilka begränsningar finns? Vad består de av och hur kan de undanröjas?

- *förslag till beslut:*

Redovisa alternativen och förorda ett av dem. Skall beslut fattas bör stabsmedlemmen förbereda ett förslag till detta.

- *slutsatser:*

Dra slutsatser av faktaunderlaget. Vad betyder det du just redovisat? Tänk åt beslutsfattaren!

Eftersom stabens uppgift är att öka ledningskapaciteten, är det viktigt att stabsarbetet mynnar i resultat och inte bara beskrivningar av läget, vilka ofta tenderar att beskriva redan passerade skeden. Det ställs särskilda krav på att vara föredragande vid stabsorienteringar. Det handlar om att fokusera på vad man gjort och förslag på vad som behöver göras framåt. Det är inte lämpligt att beskriva hur man löst sina uppgifter då detta lätt blir tämligen omfattande och ”drar stabstänkandet” i fel riktning.

Varje stabsmedlem skall försöka komma med förslag till lösningar och inte föra fram problem. Beskrivningarna skall vara konkreta och kvantifierade. Stabsorienteringen leds av stabschefen. Den genomförs som ett antal formella föredragningar efter en mötesordning. Denna skall om möjligt finnas tillgänglig för samtliga deltagare senast vid orienteringens början. Förslag på vad en stabsorientering kan innehålla för punkter finns i BILAGA 9.

Beaktanden vid resurskritiska räddningsinsatser

Vid resurskritiska räddningsinsatser ställs det särskilda krav på stabsarbetet när det gäller prognostisering av resursbehovet över tid. Till att börja med behöver ”förbrukningstakten” för resurser (framförallt gränssättande resurser) på respektive räddningsinsats identifieras. Därefter behöver det klaras ut hur många styrkor som skall avlösa på respektive insats samt när detta skall ske, *d v s försörjningstakterna (uttrycks i antal enheter / tidsenhet; t ex två räddningsenheter varannan timme)*. Denna uppgift är i vissa fall en mycket kritisk faktor för att proaktivt kunna resursförsörja räddningsinsatser. Denna försörjning är helt avgörande för att en kontinuerlig ”åtgärdsproduktion” skall kunna ske och att detta skall leda till att kontroll uppnås gentemot hjälpbehovet.

Vid omfattande räddningsinsatser bör särskild funktion avdelas i RL´s stab (se sid 26) för att denna prognostisering skall utgå från det verkliga behovet vid den mest kritiska insatsen. Utöver detta behöver sedan RCB staben göra en prognostisering för samtliga pågående insatser. Denna prognostisering kan utföras av

Räddningssektionen eller Personal- och beredskapssektionen beroende på belastning och övriga omständigheter. I RCB´s stab behöver dock denna prognostisering prövas och sammanställas för samtliga pågående insatser. Ett samspel behövs då mellan Räddningssektion, Personal- och beredskapssektion och RCB´s belsut. Stabschefen håller ihop denna process. Det bör särskilt uppmärksammas att prognostiseringen verkligen utgår från behovet knutet till vald avsikt och mål på en räddningsinsats. Det kan annars uppstå att staben på Gårda skapar en förbrukningstakt som löser beredskapsproblemet mer än försörjningsbehovet på enskild insats samtidigt som räddningsinsatsen bedrivs med en hög ambitionsnivå. Det behöver särskilt uppmärksammas att höga försörjningstakter kräver att en reflektion sker om beredskapsbeslut och beslut om att begära hjälp av andra kommunala räddningstjänster harmonierar.

Dokumentation

Dagbok skall skrivas (central expeditionsfunktion eller i varje sektion) och i RL stab. Noteringarna syftar till att:

- skapa underlag för beslut under långvarigt arbete, med historik kunna förutse framtiden
- kontrollera vilka åtgärder som vidtagits och vid vilken tidpunkt för att kunna återgå till normalläget
- kunna framställa underlag för stabsorienteringar och presskonferenser
- utgöra underlag för kommande rapporter och utredningar
- kunna utvärdera och utveckla verksamheten.

Innehållet kan bland annat vara enligt följande:

- RCB´s inriktningsbeslut
- mottagna eller rapporterade lägesrapporter
- inträffade händelser av vikt
- räddningsledarens bedömning av läget
- vidtagna åtgärder
- avsikt och mål med insatsen
- givna direktiv
- tagna samråd
- mottagna informationer
- effektuerade beställningar
- given information
- kontaktpersoner

Det behöver i många fall upprättas en särskild lista med tidpunkter för när vissa övergripande beslut skall behandlas under långvarigt arbete.

Stabshygien

Efter avslutad användning av lokalerna skall dessa återställas till ursprungsskick. All dokumentation som är gjord skall samlas ihop och sparas. Detta gäller både PC- och pappersdokument. Skrivmateriel m m som förbrukats skall ersättas med ny. Likaså skall eventuella fel på teknisk utrustning rapporteras. Ansvarig för återställningen är berörd stabschef.

PLANERINGSARBETE VID FÖRHÖJDA RISKER/ HOT, ARRANGEMANG ELLER ANDRA ÅTAGANDEN

Vid i förväg kända arrangemang planeras normalt beredskap och andra åtgärder av processen *Insats och beredskap* och initieras då av utvecklingsavdelningen. Olika *planeringsgrupper* kan då ges i uppdrag att arbeta med bedömningar och förberedelser av olika slag.

I vissa lägen kan hot eller andra förväntningar, exempelvis nationell eller internationell resurshjälp, leda till behov av ett stabsarbete som uppstår akut samtidigt som det behöver pågå över en längre tid. Ett antal organisatoriska aspekter behöver då klargöras.

- Vilken beslutsfattare ansvarar för hanteringen, d v s ”utryckningsorganisationens linje (operativa linjen)” (RCB) eller ”dagtidslinjen” (UVA)?
- Om ”dagtidslinjen” ansvarar för hanteringen; Finns det då behov av en *planeringsgrupp* inom ramen för processen *Insats- och beredskapsansvararområde*?
- Om ”utryckningsorganisationens linje (operativa linjen)” ansvarar för hanteringen; Hur skall arbetet då knytas till utryckningsorganisationens linje? Detta kan ske direkt till RCB i form av en *planeringsstab* eller som en *planeringssektion* till SC.

Utöver ovanstående val behöver vidare följande beaktas:

- Skall resurser användas ur ordinarie styrkebesked eller dagtidsresurser?
- Finns det någon fördel om samma individer hanterar uppgiften över tid? IL-30 eller individer i exempelvis kontorstjänst?

Hur ovanstående frågeställningar besvaras avgörs i det specifika fallet med bland annat utgångspunkt från nedanstående faktorer:

- när i tiden situationen förväntas uppstå
- karaktären på hotet
- vilken varaktighet situationen förväntas ha
- vilken inneboende dynamik situationen har
- vilket krav på ledningsarbete situationen genererar
- hur ordinarie utryckningsorganisation tjänstgör i förhållande till ovanstående
- vilka som kan förväntas vara berörda av situationen
- lämpligt arbetssätt med avseende på kontinuitet på stabschefsfunktion etc
- i vilken utsträckning olika räddningsresurser från organisationen behöver involveras.

Det alternativ som ger flest fördelar väljs. Nackdelar kompenseras med hjälp av rutiner, exempelvis kontinuerlig information till vissa funktioner. Vid hot som kan utlösas i närtid utökas stabsbemanningen enligt tidigare resonemang.

Planeringsstaben är en stab åt räddningschef i beredskap. Staben är en parallell funktion till den ordinarie stabsverksamheten. Arbetet bör bedrivas i RC för att underlätta informationsöverföring till ordinarie stabsverksamhet. För att bemanna

stabsarbete för annan händelse än det långvariga hotet bör arbetet bedrivas i sammanträdesrum 1. Arbetet dokumenteras så att olika skiftlag kan sättas in i läget vid långvarigt arbete.

Personal som bemannar en *planeringsstab* eller *planeringssektion* i ett långvarigt skeende bör inte användas för stabsarbete som kan uppstå till följd av annan händelse. Däremot, om själva hotet utlöses, utgör dessa personer en viktig grund att bygga upp stabsarbetet kring. Lathund för start av förberedelsearbete finns i BILAGA 10.

STAB ÅT RÄDDNINGSLEDARE (RL STAB)

Bemanning

Detta avsnitt behandlar bemanningen för stabsarbete då IL eller IC är räddningsledare. För detta ändamål finns en stabsenhet (SE; ledningsfordon och Lolop). Denna enhet skall kunna utföra stabsarbete för såväl IL som IC i olika situationer. Vid situationer där det behövs ett mer utökat stabsarbete skall IL som inte används i annan roll (ex ”storsektorchef” etc) kunna arbeta i räddningsledares stab. Arbetsuppgiften kan vara sådant som normalt görs av SE men av belastningsskäl inte hinns med av en Lolop eller att extra Lolop inte finns att tillgå för att bemanna med två Lolop. Insatsledare skall också med utgångspunkt i sin erfarenhet kunna bidra med annan typ av stabsarbete, utöver innehållet i SE’s uppgifter. Även personer som vid andra tillfällen tjänstgör som IC eller IL skall kunna arbeta i RL stab.

Bemanning och utformning av räddningsledarens stab anpassas efter den belastning och övriga krav som kan förväntas vid den aktuella insatsen. Exempelvis kan representant från den förebyggande processen behöva knytas till arbetet eller någon som avdelas särskilt för informationshantering.

Syfte med stabsarbete som utförs av stabsenhet

Syftet med SE är att skapa förutsättningar för räddningsledaren och övriga i staben (ex insatsledare i stabsuppgift) att utföra sitt arbete. Uppgiften handlar om att skapa en ”bild” av lägets utveckling (hjälpbehov och resursdisposition) och att medverka till att frigöra mental kapacitet hos räddningsledaren så att denne kan hantera längre tidsskalor. Arbetet syftar också till att avlasta räddningsledaren med effektueringar av olika slag och att skapa förutsättningar för kommunikation. Genom att initiativ tas på olika sätt handlar det om att stabsenheten skall kunna hantera arbete i relativt korta tidsskalor. Dessutom handlar arbetet om att få struktur på arbetet vid ledningsplatsen.

Lag om skydd mot olyckor (2003:778) förtydligar krav på dokumentation och uppföljning. SE skall kunna bidra med denna kvalitetshöjande uppgift. SE skall vara behjälplig även med andra krav som de drabbade och andra myndigheter ställer på räddningsledningen. Stabsenheten är väsentlig för att skapa förutsättningar och öka kvalitén i arbetet och avlastar därför i denna mening räddningsledaren. Indirekt medverkar stabsenheten på detta sätt med att förlänga insatsens tidsskala. Syftet är att skapa framförhållning i ledningsarbetet. Genom SE’s bidrag skall räddningsledaren själv kunna koncentrera sig på genomförandet av räddningsinsatsen och dess måluppfyllelse över tid.

Stabsarbete som utförs av stabsenhetens personal

Stabsenheten skall stödja ledningsarbetet inom följande områden:

- Lägesuppföljning (hjälpbehov och resurser) och dokumentation
- Kommunikations- och sambandsförutsättningar
- Etablera och skapa struktur på ledningsplatsen

Genom en lägesuppföljning ökar möjligheten att i tid initiera åtgärder. Genom en avlastning skapas förutsättningar för räddningsledaren att bättre kunna bedöma om målet med insatsen kommer att uppfyllas eller om behov av omfall föreligger.

Även insatsledare skall kunna arbeta med dessa delar.

Stabsarbetet skall utformas och anpassas till det aktuella behovet i situationen. För att olika individer i organisationen skall ha en gemensam utgångspunkt har ett arbetskoncept för arbetet i SE utformats (se BILAGA 11). Konceptet skall ses som ett stöd till ledningsorganisationen för en räddningsinsats, i syfte att snabbt komma igång med ett strukturerat och någorlunda anpassat ledningsarbete. Denna grundstruktur skall kunna användas om inget annat sägs i situationen. Anpassningar av arbetet utifrån det aktuella behovet kan sedan successivt ske.

Konceptet bygger på ett ”*uppstartsarbete*” med åtgärder som alltid utförs. Det ger räddningsledaren tid att skapa sig en överblick av hjälpbehov innan inriktningen på ledningsarbetet fastställs.

Två val kan sedan göras utifrån behovet. Det ena har en tyngdpunkt på kommunikationsförutsättningar och resurshantering, s k ”*fast sektionsarbete*”. Det andra har en tyngdpunkt på lägesuppföljning och strukturen/organisationen av arbetet på ledningsplatsen, ”*rörligt sektionsarbete*”. Vid tillfällen då flera operatörer kan avdelas för stabsenheten eller att IL finns att tillgå kan hela arbetet utföras.

Förhållningssätt

För att skapa ett effektivt ledningsarbete är följande förhållningssätt en utgångspunkt:

- Lolop ska tipsa och göra RL uppmärksam på olika faktorer under insatsen i syfte att stödja framförhållningen i ledningsarbetet.
- RL ska aktivt utnyttja Lolops erfarenheter och möjlighet att delta i ledningsarbetet.

Det är dock viktigt med aktiv dialog under insatsen mellan RL och Lolop för att kunna situationsanpassa delar av arbetet i stabsenheten till de speciella krav som varje räddningsinsats ställer. Det är exempelvis viktigt att Lolop talar om när belastningen är sådan att prioriteringar i ledningsarbetet måste göras samt att föreslå förändringar. Även då Lolop har utrymme att utföra ytterligare arbete, behöver detta meddelas till RL.

Rutiner för larmning av stabsenhet

Stabsenheten tilldelas en räddningsinsats i följande fall:

- efter begäran från IL
- enligt larmplan
- vid expanderande räddningsinsatser då IC larmas

Då både IC och stabsenheten befinner sig på samma station kan och bör IC åka med i stabsenheten för att möjliggöra ledningsarbete under framkörningen (t ex L3).

Vid indikation om expanderande händelser/insatser (hjälpbehovet, resurs eller annan påverkansfaktor) skall ledningskapaciteten ökas genom tillförsel av ledningsenhet som företräder högre organisatorisk nivå (IL resp IC) som ansvarig beslutsfattare. Principen handlar om att vara proaktiv med ledningsuppbyggnaden, i synnerhet innan kontroll har uppnåtts av händelseutvecklingen. Stabsenheten ersätter inte denna uppväxling av organisationen.

Ledningsplats

Ledningsplats skall som regel alltid upprättas. Följande faktorer bör beaktas vid val av ledningsplats:

- förutsättningar för bra kommunikation/ samband
- att platsen är väl synlig för såväl egen som samverkande personal
- möjligheten för räddningsledare att samla storsektorchefer/sectorchefer
- plats för övriga fordon och att transporter till och från platsen underlättas
- möjligheten att överblicka skadeområdet
- riskfri miljö
- möjlighet till ostörd arbetssituation.

Räddningsledare, polisinsatschef och sjukvårdsledare skall normalt verka på en gemensam ledningsplats. I vissa hotsituationer eller vid vissa risker kan undantag behöva göras.

Flexibilitet kring arbetsfördelning mellan LC och SE

En del av uppgifterna som skall kunna utföras av SE kan också bedrivas från LC, (se under *ärendehantering*; begreppet "*ledningsstöd under insats*"). Framförallt skall LC kunna bidra med detta arbete åt räddningsledare som inte har fått SE tilldelat sig. Då SE finns att tillgå kan dessa uppgifter fördelas mellan LC och SE utifrån det som är bäst vid det aktuella tillfället. Vilka av nedanstående delar av denna uppgift samt omfattningen avgörs utifrån bland annat följande faktorer:

- Var de utförs bäst
- Belastningen i stab åt räddningsledaren
- Belastningen på ledningscentralen
- Krav på koordinering av gemensamma resurser mellan olika räddningsinsatser inom förbundet

Syfte med utökat stabsarbete som utförs av tillförd insatsledare/”icke tjänstgörande insatschef”

Vid omfattande räddningsinsatser behöver ofta flera insatsledare och insatschefen bemanna de olika beslutsfatarrollerna vid en räddningsinsats (räddningsledare och ”storsektorchefer”). Vid andra tillfällen kan insatsledare som är i tjänst bemanna stabsarbetet istället. Utöver denna möjlighet att bemanna med de insatsledare som är i tjänst (exempelvis IL 30) kan också lediga (eller i kontorstjänst) insatsledare behöva träda i tjänst för ett utökat stabsarbete i räddningsledares stab. Även någon ur insatschefskategorin och som inte tjänstgör som RL skall kunna tillföras i stabsarbetet med nedanstående uppgifter. I det följande beskrivs syfte och därefter innehåll i den form av stabsarbete som dessa då skall kunna bidra med.

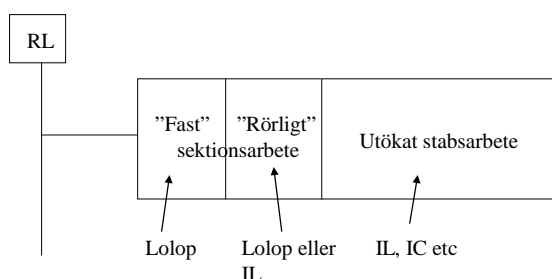

Bild: Bemanning av stabsarbete för enskild räddningsinsats. Vissa delar av arbetet som stabsenhetens personal normalt utför (se ”rörligt sektionsarbete”) skall även kunna utföras av IL. Vid utökat stabsarbete behöver ytterligare kategorier av stabspersonal tillföras.

Vid exempelvis komplexa fall, behöver stabsarbetet kompletteras med personer som exempelvis hjälper till med bedömningar om hur händelsen och insatsutformningen utvecklas över tid. Det handlar om ett stödjande arbete som bidrar med ”själva ledningsprocessen” utan att dessa personer själva fattar beslut. Insatsledarna och andra insatschefer skall kunna bidra med denna uppgift. Förekomsten av sådana situationer är förhållandevis låg, vilket gör att erfarenheten som räddningsledare vid expanderande händelser blir den kunskapsbas som behöver tillskjutas stabsarbetet. En sådan komplettering medverkar direkt med att förlänga tidsskalan i ledningsarbetet. Även personal ur *förebyggande processen* kan vara exempel på kompetens som behöver tillföras.

Innehåll i utökat stabsarbete i RL stab

Vid vissa räddningsinsatser kan stabsarbetet behöva utökas med arbete utöver det som personalen i stabsenheten utför. Detta stabsarbete beskrivs i det följande. Delar av nedanstående beskrivning av arbetet kan förekomma i olika situationer. En kontinuerlig avstämning med räddningsledaren krävs för att stabsarbetet skall harmoniera med räddningsledarens intentioner.

Arbetet kan innebära att hjälpa räddningsledaren med *bedömningsarbete* av helheten. Det handlar då om att ta fram förslag till beslut för hur man skall nå kontroll över det fysiska skadeförloppet samtidigt som räddningsinsatsen i övrigt svarar upp mot hjälpbehovet. Detta arbete syftar till att föreslå för RL hur denne skall forma insatsen långsiktigt. Det kan t ex innebära att utforma förslag till beslut för **mål med insatsen** i en längre tidsskala. Den som arbetar med denna uppgift skall fundera på insatsen som om man själv var RL och på ett smidigt sätt arbeta tillsammans med RL.

Arbetet kan också riktas in mot att vara *opponent*. Uppgiften handlar då om att ”konstruktivt pröva” räddningsinsatsens utformning genom att tänka i ”annorlunda banor”. Uppgiften går ut på att bedöma om det finns en möjlighet (realism) till ett kontrollövertagande och om rätta metoder används. I arbetet ingår också att identifiera hot och nya möjligheter. Det ingår också i arbetet att identifiera alternativa och i vissa fall ”otänkbara” men *möjliga* händelseutvecklingar. Även reflektioner över hur ledningsarbetet bedrivs kan ingå i uppgiften.

Arbetet kan också innebära att genomföra *omfallsplanering* gentemot alternativa händelseutvecklingar beträffande själva händelseförloppet. Att fundera på alternativa metoder gentemot skadeförloppet kan också ingå.

Arbetet kan också inriktas på *prognostisering av resursförsörjning* av olika slag. Exempelvis kan det handla om att identifiera förbrukningstakten för enheter och att prognostisera resursbehovet över tid. Förslag till en ”avlösningssordning” och transportverksamhet inom insatsen kan också vara exempel på arbetsuppgifter.

I många situationer är det enskild utrustning som utgör den gränssättande faktorn för en enhets uthållighet. Utrustning behöver då tillföras istället för att avlösa hela enheten, i syfte att skapa uthållighet. Att prognostisera behovet över tid beträffande försörjning av förplägnad och utrustning kan också vara en arbetsuppgift i stabsarbetet. Med utrustning avses bränsle, luftpaket, slang etc. Med förplägnad avses mat, dryck, toaletter etc. I detta arbete kan styrkeledare vara behjälpliga.

Vid vissa händelser kan de ovanstående delarna behöva hanteras genom att hela sektioner bemannas, med flera personer i respektive sektion. Det bör då också avdelas någon som är stabschef i RL's stab. Någon ur kategorierna IC, SC eller IL väljs i samråd med RL för detta uppdrag.

Uppgiftsberoende verksamhet

Med begreppet uppgiftsberoende verksamhet menas de uppgifter som är specifika i den aktuella situationen. Ofta utgörs den uppgiftsberoende verksamheten av externa personer som ansluter till stabsarbetet. Exempelvis kan man behöva knyta en expert till staben (t ex en kemist vid en olycka med farliga ämnen) som en form

av konsult. Ett annat exempel är att en samverkansperson från exempelvis flygplatsledningen vid Landvetter ansluter vid en flygolycka. De arbetar då på vår ledningsplats i anslutning till stabsarbetet även om de organisatoriskt inte är en del av vår stab rent principiellt (se även instruktionen ”*Samverkansperson*”).

Ledningsfordon och ledningscontainer

RSG disponerar flera ledningsfordon för att på ett flexibelt sätt kunna utforma arbetsförutsättningar i förhållande till det aktuella behovet. Det handlar om fordon för IL, IC, Stabsenheten, ledningscontainer samt övriga fordon inom LC organisationen. Dispositionen styrs bland annat av följande faktorer:

- väderförhållanden och utrymme för stabsarbete och samverkan med andra aktörer
- tekniska behov
- tidsförhållanden under uppbyggnadsfas, varaktighet och samtidiga insatser i förbundet.

De domäner som kan behöva bevakas är: utrymme för kommunikation och annan användning av tekniska hjälpmedel, utrymme för möte med samverkande organisationer samt utrymme för RL´s stabsarbete.

Ledningsfordonen och/eller stabsenhetens fordon kan vid en insats kompletteras med ledningscontainer eller annat fordon inom LC organisationen. Exempelvis kan större fordon användas som väderskydd i ett tidigt skede. Containern kan också användas självständigt vid exempelvis långvariga insatser om den aktuella tekniken är tillräcklig.

Bilagor:

- 1 Struktur på arbetet i ledningscentralen
- 2 Beskrivning av respektive funktion i ledningscentralen
- 3 Leda och fördela arbetet i ledningscentralen
- 4 Arbetsfördelning i ledningscentralen vid olika situationer
- 5 Lathund för bemanning av utökat ledningsarbete
- 6 Bedömningsmall vid långvariga räddningsinsatser
- 7 Omfallshantering vid räddningsinsatser
- 8 Bedömningsmall i inledningsskedet av räddningsinsatser
- 9 Exempel på mötesordning för stabsorienteringar
- 10 Hantering av förhöjda risker och hot
- 11 Arbetskoncept för stabsenheten

Beträffande idéer på utformning av stabsarbete vid RITS insats finns detta underlag i SC-pärmen i OLR rummet.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Struktur på arbetet i ledningscentralen

Ledningscentralens (LC) rollinnehåll (*Initial händelsebedömning* och *Resursdirigering*) behöver delas in ytterligare för att beskriva förväntningar på enskild operatör i olika situationer. I denna och följande bilagor beskrivs denna ytterligare indelning i form av LC's *funktioner*. En funktion är helt enkelt en förutbestämd uppgift som utförs av en operatör i ett visst läge. I det följande beskrivs vad funktionsindelningen syftar till och några krav som påverkar hur denna indelning har gjorts.

KRAVET PÅ LEDNINGSCENTRALEN I OLIKA SITUATIONER

Arbetet vid ledningscentralen utgör en del av ett förutseende (proaktivt) ledningsarbete som skall medverka till att skador i samhället begränsas. Ledningsarbetet behöver därför genomsyras av ett aktivt förhållningssätt för att dessa förväntningar skall uppnås. Arbetet inom ledningscentralen behöver kunna fördelas på olika sätt beroende på hur situationen (antalet/storleken/komplexiteten på en eller flera samtidiga räddningsinsatser) för stunden är inom förbundet. Handlingsberedskap för att en situation snabbt kan ändras behöver också utgöra en naturlig del av arbetet i centralen. Dessa förväntningar på ledningscentralens arbete är en del av ett synsätt på hur hela utryckningsverksamheten skall bedrivas. Även ute på en räddningsinsats skall arbetet kunna anpassas beroende på situationen.

Beroende på situationen kan det behöva förekomma viss variation i arbetsfördelningen. Med situationer avses här alltifrån en lägenhetsbrand, framkörning vid larmplanslarm, många gräsbränder på våren etc.

FUNKTIONER SOM BEHÖVER UTFÖRAS INOM LEDNINGSCENTRALEN

Den initiala händelsebedömningen och resursdirigeringen utövar LC såväl gentemot pågående händelser som i förhållande till nästkommande händelse. Arbetet behöver organiseras inom centralen för att centralen skall agera på ett enhetligt och förutseende sätt gentemot omvärlden. För att ytterligare strukturera arbetet inom centralen delas innehållet in ytterligare i det som benämns funktioner. De funktioner som generellt behöver utföras vid ledningscentralen är:

- **Ärendehantering** med följande delar:
 1. *Larmhantering / Händelsevärdering*
 2. *Koordinering under etablering*
 3. *Vägledning av enheter*
 4. *Ledningsstöd under insats*
- **Statusuppföljning**
- **Handlingsberedskap**

Dessa funktioner handlar om agerandet som ledningscentralen behöver utföra för att utöva sin roll i ledningssystemet som helhet. Indelningen bygger på direkta åtgärder knutet till enskilda ärenden (det som händer) och behovet av att ständigt ha en aktuell resursstatus. Funktionen *handlingsberedskap*, är skapad med utgångspunkt i utvecklingen i en proaktiv ledningskultur. *Handlingsberedskap* behöver finnas såväl för nya händelser (beredskap) som för att den pågående händelsen kan behöva mer resurser. *Handlingsberedskap* är skapad som en egen funktion p g a av att olika människor behöver hantera olika tidsskalor i stressade lägen.

Ärendehantering är indelad i underrubriker då vissa ärenden kan behöva hanteras av flera operatörer. Att fördela uppgifter så att flera operatörer hjälps åt med ett och samma ärende är av vikt vid vissa belastningssituationer. Exempelvis förekommer räddningsinsatser med stor resurstillväxt. Den första delen (*lärmhantering/händelsevärdering*) är den funktion som företrädesvis sker först i varje ärende. De två delarna *koordinering under etablering* och *vägledning av enheter* är relaterade till framkörnings-/etableringsfasen av en räddningsinsats. Den sista delen *ledningsstöd under insats* är knuten till den fas av en räddningsinsats som sker under den resterande delen av tiden. Beträffande etableringsfasen så kan den operatör som vägleder enheter hamna i en kort tidsskala, vilket gör att en annan operatör behöver svara för funktionen *koordinering under etablering*. Utöver det som finns beskrivet i punktform i de följande sidorna behöver *koordinering under etablering* kommenteras ytterligare. Detta görs under ett av typfallen nedan.

Dessutom finns det två funktioner som syftar till att i varje situation säkerställa att arbetet mellan olika operatörer i centralen organiseras på ett ändamålsenligt sätt. Dessa funktioner benämns:

- ***Uppgiftsfördelning***
- ***Arbetsledning***

Dessa funktioner fördjupas särskilt i bilaga 10; *Leda och fördela arbetet i ledningscentralen*. I bilaga 9 sker en beskrivning av respektive funktion. Innan denna presentation knyts funktionerna till olika positioner inom LC-organisationen.

POSITIONER INOM LEDNINGSCENTRALENS ORGANISATION

Inom LC-organisationen finns ett antal positioner. Denna indelning syftar till att klara ut förväntningar på personalen och att skapa utbildningsförutsättningar för dessa. När man tjänstgör i en position skall man kunna svara för vissa funktioner. Följande positioner med krav på att kunna utföra följande *funktioner* finns:

- LC 1:** *Ärendehantering, Statusuppföljning, Handlingsberedskap och uppgiftsfördelning*
- LC 2:** *Ärendehantering, Statusuppföljning,*
- LC 3:** *Ärendehantering, Statusuppföljning,*
- LC 4:** *Handlingsberedskap och Arbetsledning*

LC 1 och LC 2 skall vara bemannade dygnet runt. LC 3 och LC 4 skall vara tillgängliga dygnet runt och bemannar centralen efter aktivering. Utöver dessa

positioner finns stabsenheten. Beroende på belastning och vilken situation med antal pågående räddningsinsatser etc som LC har att hantera, kommer funktionerna att behöva fördelas mellan individerna på ett lämpligt sätt. Kravet i situationen samt utbildningsförutsättningarna behöver då vara vägledande.

De med befattningen LC-ledare tjänstgör i positionen LC 4. På positionen LC 1 tjänstgör en LC-ledare eller en LoLop utsedd av driftchef LC.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Beskrivning av respektive funktion i ledningscentralen

ÄRENDEHANTERING

Ett ärende är att betrakta som hanteringen av de direkta åtgärderna som LC utför gentemot en pågående händelse som kan avgränsas. I många fall (exempelvis bilbrand, villabrand etc) hanterar en operatör detta ärende ensam. Det innebär att alla delar av ärendehanteringens hanteras av samma operatör. För att flera operatörer skall kunna hjälpa varandra i ett och samma ärende finns en understruktur i ärendehanteringens. Ärendehanteringens skall kunna delas upp mellan olika operatörer med bibehållen tydlighet i arbetsfördelningen. Denna indelning leder till att kravet på en tydlig arbetsfördelning kan åstadkommas samtidigt som kravet på ledning upprätthålls. Det handlar exempelvis om hög belastning med krav på samtidiga åtgärder i olika tidsskalor i ett och samma ärende. Understrukturen inom ärendehanteringens är: *Larmhantering / Händelsevärdering, Koordinering under etablering, Vägledning av enheter och Ledningsstöd under insats.*

I det följande beskrivs ärendehanteringens som utförs då en händelse har inträffat.

Larmhantering och händelsevärdering

- Handlägga inkommande larm och utgående alarmering enligt rutiner fastlagda på LC.
- Ta emot, bedöma och värdera samt sortera inkommande larm. (Vad har hänt? Var?)
- Tilldela resurser och ledningsenheter inom RSG.
- Tilldela lednings- och sektorkanaler.
- Dokumentera inkommande rapporter samt åtgärder gjorda på LC.
- Medverka till att status inom RSG ständigt är uppdaterad.

Den första delen (*larmhantering/händelsevärdering*) är den funktion som företrädesvis sker först i varje ärende. Benämningen indikerar att momenten att värdera en specifik händelse i princip sker samtidigt som den konkreta larmhanteringen.

- *Handlägga inkommande larm och utgående alarmering enligt rutiner fastlagda på LC.*
- *Ta emot, bedöma och värdera samt sortera inkommande larm (Vad har hänt? Var?).*

När det gäller larmhanteringen består den av inkommande larmhantering respektive utgående alarmering. Det handlar om att ta emot yttre signal och att ge signal till de egna enheterna. Larmhanteringen kan delas upp ytterligare. Att genomföra intervju på 112 samtal (vilket SOS oftast gör) eller att besvara automatlarm ingår exempelvis i larmhanteringen.

Utryckningsbestämmelserna utgör exempel på fastlagda rutiner vad gäller agerandet för att bedriva räddningsinsatser och beredskapsproduktion. Det finns också andra rutiner för LC vad gäller hanteringen i centralen.

Då indikationer om att en händelse inträffat handlar det om att identifiera det aktuella hjälpbehovet. *Vad har hänt* och *var någonstans* är ofta grundläggande delar och ibland även *när* det har hänt. Bedömning görs av en inträffad händelse (eller överhängande fara för en olyckshändelse). Begreppet händelse indikerar att det är någonting som har inträffat eller håller på att inträffa när som helst (överhängande fara). Begreppet händelse används här eftersom det kan handla om andra situationer än kommunal räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Via avtal om teknisk service och motsvarande så är händelsebegreppet något bredare än de i lagen angivna kriterierna.

- ***Tilldela resurser och ledningsenheter inom RSG***

Förväntningarna på LC beträffande resurshantering vid inträffade händelser handlar om att tilldela resurser till räddningsinsats (*tilldela resurser*). LC väljer i det tidiga skedet vilka enheter och ledningsenheter som skall larmas. I många fall finns det ett tidskrav på bedömningen om *vad* som i stort har hänt och *var* det har hänt någonstans. I denna del av ärendehantering handlar det ofta om att så snabbt som möjligt (som situationen kräver), få iväg en första resursvolym som är ”tillräckligt rätt” sammansatt. Efter att ha skapat en preliminär bild av *vad* som hänt och *var*, kan de första resurserna larmas. Förväntningarna på att LC skall bedöma händelser är däremot inte färdigt. I ett proaktivt ledningsarbete behöver detta ske vid flera tillfällen under skeendet (se: *Koordination under etablering*).

Det finns många situationer som är ovissa. Dessa kan leda till beslut om att utgå från att det är räddningstjänst tills någon presumtiv räddningsledare på plats kan göra en mer slutlig bedömning. I dessa situationer larmas såväl taktiska enheter som ledningsresurs till plats. I andra situationer, som är mer diffusa och där det inte finns lika stora tidskrav, kan ledningsresurs sändas ut för en bedömning på plats. Dessa presumtiva räddningsledare har också systemledningens (på RCB's uppdrag) befogenhet att starta en räddningsinsats.

Beträffande tilldelning av ledningsresurser finns i utryckningsbestämmelserna en grundrutin där antalet StL avgör när IL respektive IC larmas. Denna grund handlar om att konkret ha en gemensam utgångspunkt. I den fortsatta utvecklingen behöver dock utlarmning av ledningsenheter utgå från kravet på ledning totalt sett. Det innebär att antalet egna enheter endast är en av flera påverkansfaktorer när det gäller ledning. Omvärldsfaktorer och samverkansbehov etc behöver också bedömas. Det innebär att det i vissa fall behöver larmas ytterligare ledningsresurser även om antalet enheter från RSG är begränsat.

- *Tilldela lednings- och sektorkanaler*
- *Dokumentera inkommande rapporter samt åtgärder gjorda på LC*
- *Medverka till att status inom RSG ständigt är uppdaterad*

Eftersom varje tilldelning av resurs innebär en förändring av resursstatusen, behöver varje operatör vara behjälplig med att säkerställa att LC som helhet har en korrekt status i varje läge. Inom ett ärende behöver också radiokanaler tilldelas, vilket kan göras direkt av den enskilde operatören så länge det inte föreligger konkurrens om dessa kanaler. I övrigt knyts också förväntningar på dokumentation till varje ärende. Det handlar både om inkomna rapporter och vidtagna åtgärder.

Vägledning av enheter

- Skapa förutsättningar för att varje enhet delges tillräcklig information för att kunna välja lämplig färdväg.
- Skapa förutsättningar för att varje enhet ges möjlighet att förbereda sig själv, genom en kortfattad händelsebeskrivning.
- Förmedla lednings- och sektorkanaler till förstärkande enheter.

- *Skapa förutsättningar för att varje enhet delges tillräcklig information för att kunna välja lämplig färdväg.*

Funktionen innebär att kunna ange vart enskilda enheter skall bege sig. Det handlar om att ge tillräckligt med information för att enheten själv därefter skall kunna välja lämplig väg. Det handlar inte enbart om geografisk information. Vid händelser med vissa risker kan det handla om att ange vindriktning och ibland färdväg till en brytpunkt.

- *Skapa förutsättningar för att varje enhet ges möjlighet att förbereda sig själv, genom en kortfattad händelsebeskrivning.*

Det är rimligt att varje enhet får en kortfattad beskrivning av vad som hänt i stort. På detta sätt skapas det möjligheter för respektive enhet att mentalt och praktiskt förbereda sig. Däremot är det ofta oklart i det tidiga skedet vilken specifik uppgift respektive enhet kommer att få, vilket gör att beskrivningen endast kan vara kortfattad och översiktlig. Vikten av att informationen är kortfattat handlar också om att radiokanalerna inte skall bli alltför belastade. Det förekommer också situationer som kan vara extremt belastande, vilket gör att servicegraden på denna information får sänkas. Däremot behöver ledningsfunktionerna mer specifik information (se vidare nedan).

- ***Förmedlar lednings- och sektorkanaler till förstärkande enheter***

Vid händelser då ytterligare enheter tilldelas insatsen behöver alla enheter informeras om tilldelning av radiokanaler. Den som svarar för *vägledning av enheter* svarar för att denna information når alla de enheter som inte hanteras av den som svarar för *koordinering under etablering* (se nedan).

Koordinering under etablering

- Bedömning av behovet mot enskild insats t ex ytterligare resurstillväxt och ledningsfunktioner.
- Inhämtning av underrättelser ”insatsutformning” angående behov av ytterligare åtgärder.
- Förmedla viktig information om händelsens utveckling till berörda ledningsfunktioner.
- Skapa förutsättningar för att LC och ledningsfunktionernas initiativ blir koordinerade inom ärende.
- Koordinera kontakterna mellan externa ”ledningsfunktioner”/organisationer och de interna ledningsfunktionerna.
- Förmedla lednings- och sektorkanaler till ledningsenheter

Denna del av ärendehantering är ”ledningsinriktad”, d v s det handlar om koordinering av ledningsaktiviteterna under etableringsfasen. Det handlar om att bedömningsarbetet skall fortsätta på LC även efter det att ledningsresurser är på väg till en händelse och att ledningsorganisationens olika initiativ blir koordinerade under uppbyggnaden av en räddningsinsats. Vid mindre insatser kan denna del utföras av samma operatör som hanterar övriga delar av ärendehantering. Då de olika delarna inom ärendehantering delas mellan olika operatörer är det den som svarar för *koordinering under etablering*, som ansvarar för ärendet i dess helhet. Exempelvis är det denne som vid behov svarar för prioritering av åtgärder inom ärendet och inom givna ramar.

- ***Bedömning av behovet mot enskild insats t.ex ytterligare resurstillväxt och ledningsfunktioner (specifik händelsevärdering)***

Genom den första *händelsevärderingen* säkerställs att organisationen agerar med den snabbhet som många gånger krävs. Ett dilemma är dock att informationen om det som har hänt alltid är bristfällig i det tidiga skedet. Inom *Koordinering under etablering* behöver därför ytterligare bedömningar göras om de larmade resurserna är tillräckliga i förhållande till den aktuella händelseutvecklingen. Genom

denna ordning kan organisationens agerande anpassas till den aktuella händelsen och inte enbart agera utifrån förutbestämda mönster som riskerar att inte stämma med det aktuella behovet. Resurstilldelningen handlar både om resursvolym och resurssammansättningen. Då det framkommer uppgifter som bättre beskriver vad som verkligen hänt kan exempelvis bedömning behöva göras om det finns behov av vissa specialresurser. En bedömning om de första resurserna är tillräckliga skall även innefatta behovet av ytterligare ledningsresurser.

- ***Inhämtning av underrättelser ”insatsutformning” angående behov av ytterligare åtgärder***
- ***Förmedla viktig information om händelsens utveckling till berörda ledningsfunktioner***

Via ytterligare 112-samtal kan information inhämtas om vad som hänt. Dessa samtal kan vara viktiga även efter det att adressen är klarlagd. Det kan handla om upplysningar som påverkar hur insatsen behöver utformas (t ex om ägaren själv ringer; ”Finns det gasflaskor?”). Genom att LC på ett aktivt sätt söker efter specifik information som kan förmedlas till ledningsfunktionerna, kan framkörnings- och etableringsfasen utnyttjas för att förbättra kvalitén i räddningsinsatsen.

Utöver den generella informationen som alla enheter på väg till en räddningsinsats får, behöver givetvis ledningsresurserna (StL, IL och IC) information som kan påverka insatsens utformning. Detaljer som påverkar det första angreppet skall i första hand till StL samtidigt som tendenser som kan tyda på en expansion behöver kanaliseras även till de framkörande ledningsfunktionerna (IL, IC).

- ***Förmedla lednings- och sektorkanaler till ledningsenheter***

I vissa fall hanteras ledningsenheterna av en Larm- och ledningsoperatör samtidigt som en annan hanterar övriga förstärkande enheter. Den som svarar för *koordinering under etablering* skall då informera ledningsenheterna om sambandsförutsättningarna. Med ledningsenheter avses i detta fall: StL (endast den som är först på plats), IL, IC och SE.

- ***Skapa förutsättningar för att LC och ledningsfunktionernas initiativ blir koordinerade inom ärende***
- ***Koordinera kontakterna mellan externa ”ledningsfunktioner” / organisationer och de interna ledningsfunktionerna***

Den nya ledningsorganisationen innebär att olika människors bedömningar kan behöva utnyttjas i en och samma situation. Exempelvis kan ledningsenhet på väg fram påverka resurstillväxten. För att denna ordning på sikt skall uppfattas som en tillgång är det viktigt att dessa initiativ blir koordinerade (Se Instruktionerna *Utnämning av räddningsledare och Riktlinjer under uttryckning*). Koordinationen behöver i flera fall ske genom att de olika lägesbilderna och bedömningarna

sammanställs. Exempelvis vad säger uppringaren? Hur ser objektet ut? Vilka resurser behövs för att säkerställa räddningsinsatsen över tid (kontrollövertagande)?

I flera fall handlar det om att även säkerställa att kontakter med funktioner i andra organisationer och RSG's ledningsorganisation säkerställs. Exempel på sådana funktioner kan vara: Landvettetornet, Manövercentral Torshamnspiren, Polishelikopter, Kontrollrum Preemraff, Banverkets driftscentral etc. Det är inom *koordination under etablering* som rutinen enligt rubriken: "*Behov av ledningskommunikation under framkörning*" i instruktionen "*Riktlinjer under utryckning*".

Ledningsstöd under insats

- Effektivering
- Identifiering av kommande behov för enskild insats
- Underrättelseverksamhet

Funktionen "*ledningsstöd under insats*" är en del där kapaciteten från systemledningen används för att stödja ledningen av en enskild insats. Denna funktion utövas normalt efter en viss tid i insatsen. De ovanstående funktionerna är då avklarade även om de kan uppstå igen beroende på händelsens utveckling, avlösning av resurser etc. Eftersom flera räddningsledare är ute på olika geografiska platser samtidigt med begränsade tekniska förutsättningar, kan vissa uppgifter behöva lösas av ledningscentralen. Indelningen i tre delar är utformad för att flexibelt kunna utföra vissa delar inne på ledningscentralen medan det i andra fall behöver utföras ute på skadeplats av stabsenheten (se vidare beskrivning av stabsenheten i stabsinstruktionen). Vissa delar kan hanteras i stabsarbetet i OLR-rummet för en viss insats.

Genom att ledningscentralen kan lämna denna service förlängs en räddningsledares tidsskala indirekt genom att denne kan frigöras för att ägna sig åt det långsiktiga i insatsen.

Vid vissa tillfällen kan en belastningssituation uppstå som centralen inte är dimensionerad för. Det är då ytterst räddningschef i beredskap som beslutar om prioriteringar beträffande servicegraden gentemot olika RL.

- ***Effektivering***

Exempel på effektivering kan vara att kontakta externa organisationer/personer, exempelvis kontakt med fastighetsägare, försäkringsgivare, RVR-ledare etc. Man kan skilja på uppgifter som görs på eget initiativ i centralen och på uppgifter som uppstår i situationen.

Det sistnämnda begärs av räddningsledaren då behovet finns.

- **Identifiering av kommande behov för enskild insats**

För att säkerställa att organisationen som helhet agerar förutseende ("proaktivt") bör arbetet på ledningscentralen genomsyras av ett aktivt arbete med att identifiera kommande behov som RL kan tänkas ha. Detta behöver utföras på eget initiativ utan att RL har begärt det för att organisationen skall "ligga på framkant". På så sätt arbetar olika delar av organisationen med olika saker men mot samma mål. Däremot behöver avstämning ske med RL innan vissa av dessa behov effektueras (se stycket ovan), för att säkerställa att inte samma saker hanteras av olika delar av organisationen.

Resonemanget skall dock inte uppfattas som att ledningscentralen inte kan göra något utan att fråga RL. Uppgifter som är för hela utryckningsorganisationen (systemledning) kan ske utan att RL alltid efterhörs.

- **Underrättelseverksamhet**

En del av stödet är att tillhandahålla information från olika informationskällor. Det kan handla om att aktivt söka efter information; att ta reda på så mycket som möjligt om väderläge, en typ av händelse eller anläggning. Det kan också handla om att söka efter erfarenheter från tidigare händelser även på annat håll än inom RSG.

Den nya lagstiftningen ställer krav på dokumentation av myndighetsbeslut. Dessutom förväntas en högre grad av uppföljning av inträffade händelser. En del av *ledningsstöd åt insats* kan vara att dokumentera olika informationer på räddningsledarens uppdrag, för dessa ändamål.

Uppdelad ärendehantering

Vid händelser med betydande expansion redan under etablering kan det uppstå behov av att dela upp hanteringen av ärendet på flera Larm- och ledningsoperatörer. Funktionen *ärendehantering* är därför uppdelad i underfunktioner. Dessa funktioner är utformade med *larmhantering/händelsevärdering* överst då detta utförs först. De delar som sedan behöver ske parallellt är *koordinering under etablering* och *vägledning av enheter*. Den del som oftast görs därefter och behöver finnas under hela tiden räddningsinsatsen genomförs, är *ledningsstöd under insats*. Vid tillfällen där belastningen är extremt hög kan arbetet fördelas ytterligare.

Vid framkörning och etablering av en räddningsinsats med stor resurstillväxt uppstår en ökad belastning på centralen. Belastningen uppstår bland annat av arbetet med att säkerställa att varje enhet har klart för sig vart de skall och till vilken typ av händelse de är på väg.. När en operatör svarar upp mot detta krav kommer dennes agerande att vara i en relativt kort tidsskala. När kvittering och annat informationsutbyte just skett med en enhet så är det dags för nästa kvittering och nästa etc. Det innebär att den enskilde operatören endast kan agera här och nu. I ledningscentralen behöver då arbetet fördelas så att både *vägledningen av enheterna* (ex räddning, höjd, vatten) fungerar samtidigt som ledningsorganisationens

(StL; IL, IC och LC) initiativ blir koordinerade, *koordinering under etablering*. Samtidigt som enheter vägleds behöver exempelvis någon annan på LC bedöma behovet av ytterligare resurser i en något längre tidsskala. Det bör poängteras att det finns situationer där ytterligare en uppdelning kan behöva göras. Det kan handla om att samtidigt med *koordinering* och *vägledning* (som utförs av två olika operatörer), avdela en tredje operatör för larmhantering för att säkerställa ytterligare förstärkningsresurser till händelsen.

Genom att kunna dela upp *ärendehantering* kan bedömningar göras under hela skeendet även vid belastningar. Det här handlar om att centralen skall kunna hantera såväl nuet som en något längre tidsskala även gentemot en pågående händelse. Det handlar om att i tid vidta åtgärder för att larma ytterligare resurser för att minimera konsekvenserna av deras tid för framkörning.

STATUSUPPFÖLJNING

I detta avsnitt beskrivs innehållet i den funktion som säkerställer statusen för hela förbundet och som hanteras parallellt med de olika ärendena.

- Säkerställer att status inom Räddningstjänsten Storgöteborg ständigt är uppdaterad

Med status avses i detta fall det aktuella läget beträffande utryckningsorganisationens resurser.

- ***Säkerställer att status inom Räddningstjänsten Storgöteborg ständigt är uppdaterad***

Det handlar om vilka resurser som är tilldelade till enskilda insatser (olika ärenden), vilka som finns i beredskap samt deras geografiska placeringar. Vidare så kan det handla om sammansättning av antal individer och deras kompetens i olika typer av räddningsfordon.

Funktionen skall säkerställa att det ständigt finns en korrekt helhetsbild (flera samtidiga räddningsinsatser och beredskap). Beträffande *värderingen* av detta statusläge så knyts detta till funktionen *handlingsberedskap* enligt nedan samt Stabschef och Räddningschef i beredskap.

HANDLINGSBEREDSKAP

- Ansvara för kapacitetsökning på LC.
- Handlingsberedskap för val av **vilken** resurs vid behov av resurstillväxt mot pågående händelse
- Utforma händelsespecifik resurstilldelningsplan med utgångspunkt i olika larmplaners dimensionerande förutsättningar
- Handlingsberedskap för nästa händelse
- Identifiera behovet av geografisk resursdisposition inom RSG, ställt mot pågående händelser, rådande risk och hotbild
- Identifiera behov av att informera alla ledningsfunktioner i beredskap om förutsättningarna för resurstillväxten i berört område
- Ansvara för beredskapsåtgärder inom RSG enligt fastlagda rutiner.

En övergripande utvecklingsriktning handlar om en förutseende ("proaktiv") ledningscentral. Ledningscentralen behöver dels kunna hantera åtgärder här och nu, dels agera i en något längre tidsskala. Det handlar om att vara beredd för det som kan hända härnäst. Funktionen *handlingsberedskap* syftar till att agerandet skall "ligga på framkant" beträffande hela ledningscentralens agerande, d v s flera samtidigt pågående räddningsinsatser och hantering knutet till beredskapen. En enskild Lolop hanterar enskilt ärende samtidigt som vissa bedömningar och åtgärder kan behöva ske för helheten. Detta samtidiga behov ligger till grund för att funktionen *handlingsberedskap* kommer att knytas till den som har funktionerna *uppgiftsfördelning* eller *arbetsledning* (se BILAGA 10).

- ***Ansvara för kapacitetsökning på LC***

Handlingsberedskap för det som kan hända härnäst förutsätter kapacitet i centralen. I funktionen ingår därför att bevaka behovet av en ökad bemanning i centralen och aktivera dem som finns i tjänst på Gårda. Behov av att kalla in ytterligare resurser utöver ordinarie bemanning kanaliseras dock till Stabschefen.

- ***Handlingsberedskap för val av vilken resurs vid behov av resurstillväxt mot pågående händelse***

Den Lolop som hanterar ett enskilt ärende bedömer normalt behovet av ytterligare resurser gentemot den händelse (med utgångspunkt i hjälpbehov) som ärendet är knutet till. Denne Lolop har bäst förutsättningar att bedöma detta då det bland annat handlar om att ha kännedom om vissa detaljer kring händelsen. Bedömningen (se *ärendehantering*) handlar om volym resurser och eventuella specialresurser. Eftersom detta kan uppstå inom flera ärenden samtidigt (olika Lolop) är det i vissa fall rimligt att någon annan bedömer och avgör **vilken** resurs som skall larmas. En proaktiv ledningscentral skall vara beredd på att detta kan ske. Det vill säga, att ha en handlingsberedskap innebär att den som har denna funktion på eget initiativ funderar på vilken resurs som larmas härnäst under tiden enskild Lolop

hanterar en separat händelse. Denna förberedelse sker alltså redan innan denne enskilde Lolop påtalar behovet.

- ***Utforma händelsespecifik resurstilldelningsplan med utgångspunkt i olika larmplaners dimensionerande förutsättningar***

Det förekommer händelser som innehåller ett hjälpbehov som är en kombination av flera olika larmplaners ”dimensioneringsscenarier”. Under tiden en resurstilldelning pågår utifrån en larmplan ingår det i denna funktion att reflektera på om andra larmplaners resurstilldelningsplan kan behöva vara vägledande som komplement för ytterligare resurstilldelning. Exempelvis kan en tågolycka innehålla en brand i en oljeprodukt, vilket kräver skumresurser utöver larmplanen för tågolycka (L15 persontåg).

- ***Handlingsberedskap för nästa händelse***

När det pågår en eller flera händelser påverkas möjligheterna att möta nya händelser. Förbundets storlek gör att det i de flesta fall finns många alternativ att möta nästa hjälpbehov som uppstår. I den pågående ledningsutvecklingen poängteras vikten av att i alla lägen bygga upp en viss framförhållning i agerandet. På ledningscentralen är det av vikt att alltid ha en bild av hur tilldelning av resurser kan ske på nästkommande insats. Det handlar inte enbart om att ha en viss beredskap utan att mer konkret ha en bild av vilka resurser som larmas om en viss händelse sker. Även om det pågår ett stabsarbete i längre tidsskala som hanterar beredskapsfrågor behöver det ständigt finnas en mental beredskap i centralen; vilken resurs larmar vi till L 17 exempelvis. Det kan förekomma att ett stabsarbete har utformat alternativa larmplaner och då görs detta redan. Men det är relativt vanligt att stabsarbetet i lång tidsskala inte når så långt vid vissa dynamiska tillfällen. Det är naturligt att det finns en förväntan på centralen att ”alltid ha en idé” om vilka resurser som larmas härnäst, utöver det som uttalas från ett stabsarbete i lång tidsskala. Däremot ingår *inte* att ta ansvar för beredskapsnivån som sådan.

- ***Identifiera behovet av geografisk resursdisposition inom RSG, ställt mot pågående händelser, rådande risk och hotbild***

Det finns ett behov av att i större utsträckning än tidigare ta beredskapsmässig hänsyn till den mer vardagliga variation som förekommer i riskbilden. Det kan handla om att folk rör sig mellan bostäder och arbetet vissa tider på dygnet med trafikproblem som följd etc. Det kan då behöva flyttas resurser för att ha en så bra täckning av området som möjligt, exempelvis att skapa fiktiva stationer vid behov etc. Ledningscentralens roll är viktig för att helheten skall bli så optimal som möjligt utifrån riskbild.

Vid situationer där det finns indikationer på att händelsen expanderar ingår det också att identifiera behovet av att flytta förbundets resurser till det aktuella området. Syftet är att vinna tid i förhållande till en eventuellt kommande resursförstärkning. Denna typ av förflyttning blir allt viktigare beroende på förbundets storlek och förändrade trafiksituation. Detta kan göras även utan att RL har begärt resursen. Normalt ställs sådana resurser upp i närområdet (ej insatsens brytpunkt). Vid behov om resursförflyttning skall detta ske i samråd med SC.

- ***Identifiera behovet av att informera alla ledningsfunktioner i beredskap om förutsättningarna för resurstillväxten i berört område***

Rutiner beträffande tilldelning av resurser (Se *Utryckningsbestämmelser*) är utformade för att säkerställa en relativt bra resurstillväxt gentemot enskild händelse. Dessa rutiner är utformade utifrån den enskilda händelsen utan hänsyn till att det kan pågå simultana insatser i förbundet. Detta innebär att StL, IL och IC är vana vid att få en viss mängd resurser tilldelade vid olika typer av händelser. Detta påverkar hur dessa befattningshavare tänker taktiskt. Vid hög belastning i förbundet uppstår begränsningar i möjlig resurstillväxt till insats. Detta påverkar exempelvis StL's första taktiska utformning i det tidiga skedet av nästa räddningsinsats. Genom att informera de ledningsfunktioner som finns i beredskap om att resurstillväxten är begränsad kan denne tänka igenom hur detta påverkar eventuella taktiska val. På så vis kan även förbundets olika ledningsfunktioner ha en bra mental handlingsberedskap. Det kan också vara så att detta skall omfatta andra organisationer som via avtal har förväntningar på RSG. Det förväntas av funktionen *handlingsberedskap* att bevaka behovet av en sådan information. Denne skall efter samråd med stabschefen kunna effektuera en sådan information.

- ***Ansvara för beredskapsåtgärder inom RSG enligt fastlagda rutiner***

I de fall där det åvilar LC att vidta beredskapsåtgärd knyts denna förväntan till funktionen *handlingsberedskap*. Exempelvis handlar det om att kalla in deltiden i Kungsbacka alternativt Lerum då det finns indikationer på att heltiden blir upptagna av insats och borta från stationen en längre tid.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Leda och fördela arbetet i ledningscentralen

BEHOV

Beroende på att flera operatörer bemannar centralen uppkommer behovet av arbetsledning inne i centralen. Rent principiellt skulle ju en central kunna bestå av en enda person med samtliga LC's befogenheter att påverka skeendet utan att vara arbetsledare. Men genom att arbetet fördelas mellan flera LoLop så uppkommer behovet av att leda och fördela arbetet. Det handlar om att arbetsfördelningen inne på ledningscentralen skall kunna ske på olika sätt beroende på situationen i förbundet. Vidare uppkommer situationer där ledningscentralen utsätts för belastning under lång tid, med bland annat kontinuerliga prioriteringar. I dessa fall behöver arbetsfördelningen anpassas successivt. Motivet att det finns vissa förväntningar av arbetsledande art knutna till några av operatörerna handlar om att det ibland uppstår behov av samspel mellan olika operatörer när det gäller fördelning av vem som gör vad inne i centralen. Det handlar om att något gör att vars och ens agerande behöver avpassas till varandra för att hela LC's agerande mot omvärlden skall harmoniera. Några av de orsaker som gör att det uppstår ett behov av arbetsledning inne på centralen är:

- att det kan uppstå samtidiga problem på utsidan som hanteras av olika operatörer inne på LC. Exempelvis kan det vara så att olika operatörer ansvarar för olika ärenden, där agerandet gentemot utsidan behöver synkroniseras.
- att resursdispositionen inom förbundet behöver synkroniseras mellan olika ärenden som olika operatörer hanterar
- att det totala arbetet som LC behöver utföra behöver fördelas på ett ändamålsenligt sätt av någon med överblick. Dessutom kan det i vissa fall vara så att denna fördelning kan behöva ändras successivt.
- att skilda operatörers bedömningar kan leda till att det skapas olika lägesbilder inom LC. Detta fenomen uppstår framförallt efter en tid vid dynamiska och belastande situationer. Behovet är då att justera i dessa lägesbilder.

Att leda arbetet i centralen handlar om att någon i centralen ska ha rätten att vid behov besluta om vilka uppgifter och hur dessa uppgifter skall utföras av annan operatör, exempelvis arbetsfördelningen mellan operatörer. Vidare innebär det att följa upp arbetet inne på LC. Det handlar alltså om uppgiften att vid behov påverka vad andra anställda inom förbundet, i det här fallet operatörer, skall utföra för arbete och hur detta arbete utförs. De generella delarna som ingår i de funktioner som är relaterade till rätten att leda och fördela arbetet är:

- Ansvarig i centralen
- Fördelning och prioritering av arbetet mellan operatörer

- Vid behov påverka hanteringen av ett ärende eller annan uppgift för att helheten i LC's samlade agerande skall harmoniera
- Vid behov besluta om agerandet vid oklarheter
- Uppföljning

De ovanstående punkterna preciseras i följande avsnitt då behovet av att leda arbetet varierar beroende på situationen. Att "leda och fördela arbetet i centralen" har delats in i två olika *funktioner*: *Uppgiftsfördelning* och *Arbetsledning*. Dessa två funktioner beskriver behov och förväntningar för två typer av olika situationer. I grunden utgår *uppgiftsfördelningen* och *arbetsledningsfunktionen* från samma arbetsledningssinne, d v s de ovanstående fem punkterna. Skillnaden i förväntningen handlar mer om en karaktärsskillnad utifrån situationens krav, bland annat beroende på att situationen förändras successivt. Denna skillnad gör att *arbetsledningsfunktionen* inte kan kombineras med att samtidigt i situationen hantera egna ärenden som operatör. Benämningarna växte fram som arbetsnamn under utredningen och får leva kvar ytterligare en tid. I det följande beskrivs det bakomliggande resonemanget för tillkomsten av dessa två funktioner.

Behovet av att leda arbetet i centralen är olika stort vid olika tillfällen. Behovet varierar beroende på belastningssituationen och bemanningsförutsättningarna för centralen. De ovanstående punkterna kommer därför att behöva hanteras i väldigt olika utsträckning. Det som påverkar behovet av "att leda och fördela arbetet" är läget i hela utryckningsorganisationen, exempelvis en eller flera samtidiga händelser och dess storlek. Om centralen endast skulle hantera enskilda mindre insatser som inte inträffade samtidigt skulle behovet av arbetsledning bli minimalt, om ens något alls. För att klara ut bemanning och arbetsledarförväntningar har utgångspunkten varit att utgå från två typfall. Till varje fall beskrivs den principiella lösning som ligger till grund för organisationsutformningen av LC. Inga anspråk görs på att rubrikerna varken skall vara heltäckande eller att alla delar av rubriken måste vara uppfyllda. Det handlar om att fånga olika situationer med olika karaktärsdrag. Rubrikerna är skrivna utifrån förväntningarna på centralen.

Ytterligare en utgångspunkt för resonemanget är att centralen betraktas som en del av stabsorganisationen parallellt med de sektioner som arbetar med stabsarbete i långa tidsskalor. Den som i en viss situation är arbetsledare behöver då delta på stabsorienteringar. Vid extrema belastningssituationer får man dock hitta alternativa arbetsformer då det kan vara omöjligt att lämna centralen.

OFTA FÖREKOMANDE SITUATIONER MED BEGRÄNSAD VARAKTIGHET, BELASTNING OCH DYNAMIK

Varje dygn året runt, med något enstaka undantag, inträffar ett antal räddningsinsatser av begränsad omfattning. Det handlar om bilbränder, containerbränder, trafikolyckor, automatlarm, vattenläckor, brand i startföremål i bostäder etc. Ibland inträffar dessa insatser samtidigt i tiden på olika platser inom förbundet.

Behovet av separat arbetsledning i centralen är vid dessa händelser begränsat. Eftersom centralen är bemannad med två operatörer, samtidigt som det kan uppstå flera parallella räddningsinsatser, finns det dock ett behov av att någon har vissa

mandat av arbetsledande karaktär. Exempelvis att säkerställa så att fördelningen av arbetet mellan operatörerna sker på ett ändamålsenligt sätt beroende på vad som händer i förbundet. Det handlar om att inget skall "falla mellan stolarna". Det kan också handla om att det inte skall finnas någon tvekan vem som ansvarar för att avgöra frågeställningar vid oklarheter. Att säkerställa en ändamålsenlig arbetsfördelning handlar om "uppgiftsfördelning" i centralen vid "normal dynamik" i förbundets uttrykningsverksamhet.

Funktionen *uppgiftsfördelning* sammanfattas enligt följande:

- Ansvarar för att alla funktioner utföres på LC.
- Identifierar och fördelar arbetsuppgifter mellan operatörer i centralen.
- Ansvarar för att bedömning och beslut om ytterligare tilldelning av enheter och ledningsenheter sker enligt RSG's intentioner.
- Avgör hantering vid oklarheter. Kan vid behov justera i hanteringen.
- Prioriterar beträffande förutsättningar vid resursbrist.
- Hanterar samverkan med andra myndigheter/organisationer *inte direkt* knutna till något speciellt ärende
- Samverkar med SoS i centralen, exempelvis angående medlyssning 112 för enskilt ärende.
- Ansvarar för att funktionskontroll/uppföljning av de på LC knutna interna/externa åtagandena åtgärdas.
- Följer upp LC:s åtgärder samt återkopplar till stabschef.

- ***Ansvarar för att alla funktioner utföres på LC***
- ***Identifierar och fördelar arbetsuppgifter mellan operatörer i centralen***

Att vid behov och utifrån direktiv, identifiera och fördela arbetsuppgifter mellan operatörer. Det handlar exempelvis om att ärenden eller del av ärenden fördelas mellan Lolop. För att inget skall "falla mellan stolarna" ansvarar uppgiftsfördelaren för att alla *funktioner* utförs av någon på LC.

- ***Ansvarar för att bedömning och beslut om ytterligare tilldelning av enheter och ledningsenheter sker enligt RSG:s intentioner***

Även om den enskilde operatören har uppgiften att på eget initiativ tilldela ytterligare resurser vid behov har ändå den som svarar för uppgiftsfördelningen ett ansvar att säkerställa att dessa bedömningar görs. Anledningen är att det är en viktig del av LC's roll samtidigt som enskild Lolop kan bli belastad av enskilda åtgärder. Det handlar om att säkerställa att LC's åtgärder sker på ett proaktivt sätt.

- ***Avgör hantering vid oklarheter. Kan vid behov justera i hanteringen***

Den som är ansvarig i centralen har rätt att avgöra hur agerandet skall vara om det uppstår oklarheter i någon form. Detta skall inte behöva tillämpas alltför ofta utan punkten skapar tydlighet om vem som slutligen avgör i dessa situationer. Ibland

kan det också förekomma att olika operatörer samtidigt hanterar olika ärenden och beslutar om olika delar utan att man hinner koordinera agerandet sinsemellan. Om en sådan situation leder till att helheten inte fungerar, behöver den som är ansvarig i centralen justera i ett tidigare agerande.

- ***Prioriterar beträffande förutsättningar vid resursbrist***

Vid situationer då vissa förutsättningar inte räcker till ingår det i uppgiftsfördelningen att prioritera. Exempelvis kanske vissa radiokanaler inte räcker till.

Det kan också uppstå behov av prioriteringar av resurstilldelningen mellan händelser som hanteras av olika operatörer (t ex olika ärenden som hanteras av skilda operatörer). Exempelvis kan det handla om att tilldela resurser i viss ordning mellan olika händelser. Det kan också handla om prioriteringar av gränssättande resurs eller prioriteringar mellan händelser som sker i närtid och nära varandra under etablering och framkörning. Då dessa situationer uppstår mellan ärenden som hanteras av olika operatörer, sker värdering och prioritering av dessa ärenden av den som är ansvarig i centralen.

- ***Hantering av samverkan med andra myndigheter/organisationer inte direkt knutna till något speciellt ärende***

Inom ett ärende, tex en bilbrand, svarar den Lolop som hanterar *ärendehantering* för kontakter med exempelvis polisen. Det förekommer dock situationer där kontakter behövs utan att det har skapats något specifikt ärende. Det kan vara en förfrågan från en annan myndighet som skall hanteras inom LC eller vidareförmedlas inom RSG. Exempelvis kan det handla om en begäran från en grannkommun om "första insats" (se vidare befogenheter längre fram i dokumentet).

Räddningstjänsten Storgöteborgs geografiska ansvarsområde gör att det kan inträffa många händelser där det ställs krav på samverkan i olika former. Utöver samverkan i räddningstjänstrelaterade fall så handlar samverkan också om samhälllig krishantering i olika former. Dessa situationer behöver ofta hanteras på ett övergripande plan då rollfördelning mellan olika organisationer behöver förtydligas. Vid olika former av störningar i samhället (t ex elbortfall eller oroligheter av olika slag) behöver signaler om händelseutvecklingen förmedlas vidare till andra aktörer inom samhället. Det förväntas att den som är ansvarig i centralen bevakar sådana situationer och aktiverar SC för beredning. SC skall säkerställa att förväntningarna mellan samverkande organisationer blir tydliggjorda. Dessutom skall RCB informeras.

- ***Samverkar med SoS i centralen, exempelvis angående medlyssning 112 för enskilt ärende***

I funktionen ingår att avgöra tillfälliga förändringar beträffande medlyssningen vad gäller 112-samtal. Det kan handla om att många samtal kring samma ärende inkommer där det inte behövs medlyssning vid samtliga fall. Det kan också handla om att koppla över enskilt samtal för att exempelvis inhämta ytterligare underrättelser som kan påverka insatsutformningen.

- **Ansvarar för att funktionskontroll/uppföljning av de på LC knutna interna/externa åtagandena åtgärdas**

Exempel på funktionskontroll är larm till deltidstyrkor, sökning av tjänstgörande stadsdirektör samt olika driftlarm.

- **Följer upp LC's åtgärder samt återkopplar till stabschef**

Denna punkt handlar om att säkerställa att LC's åtagande enligt exempelvis uttryckningsbestämmelserna blir utförda och att dessa åtgärder återkopplas till Stabschefen i förekommande fall.

Vid utgångsbemanningen kommer denna *uppgiftsfördelning* att knytas till plats 23 under den tid då särskild arbetsledare inte är aktiverad för arbetet i centralen. Omfattningen på denna uppgift vid "normaldynamik" i förbundet är inte större än att det kan kombineras med att sitta som operatör. Att bemanna upp centralen och aktivera särskild arbetsledning och stabschef ingår också i uppgiften.

IBLAND FÖREKOMMANDE EXPANDERANDE DYNAMISKA OCH BELASTANDE SITUATIONER SOM KAN BLI UTDRAGNA

Vid vissa tillfällen inträffar en situation som innehåller en större dynamik med belastning på ledningscentralen som följd. Det kan handla om framkörningsfasen av ett "larmplanslarm", en expanderande större räddningsinsats eller flera samtidigt insatser etc. Det kan handla om en situation då flera olika små händelser startar och avslutas gång på gång under längre tid. När nya händelser inkommer eller att en insats expanderar kommer operatörerna att på kort tid och relativt kontinuerligt behöva vidta åtgärd efter åtgärd efter åtgärd.

Det uppstår då en situation där det kan krävas att arbetet struktureras allt eftersom läget förändras. Det kan exempelvis handla om att efter ett tag fördela arbetet mellan operatörer på ett annat sätt än vad man först gjorde etc. Att någon tar hand om ett visst geografiskt område eller en vis typ av händelser kan vara exempel på det hela. Men man kan också tänka sig att göra andra funktionella indelningar av ärendena.

Då arbete skall ledas handlar det om en process som innehåller planering - genomförande - uppföljning. Vid belastande situationer kommer respektive operatör vara fullt upptagna av att hantera "nuet". Olika händelser hanteras relativt självständigt av respektive operatör samtidigt som minimal tid finns för att samordning skall kunna ske direkt mellan dem. Hur bra exempelvis gemensamma prioriteringsgrunder än är, så sitter operatören i den viktiga och svåra uppgiften att värdera konkreta uppgifter. Det är då naturligt att det uppstår ett fenomen där olika operatörer skapar sig egna lägesbilder. Det kan också innebära att det under ett skeende utvecklas lite olika prioriteringsbedömningar på konkret nivå. Vid dessa fall är uppföljningen synnerligen viktig. Det är genom att följa upp varje operatörs arbete som en helhet kan skapas beträffande antal och typ av räddningsinsatser, resursdisposition i stort, händelser på kö, konkreta prioriteringar, olikheter i lägesuppfattningar etc. Det är denna helhet som skall återkopplas till

stabschef och räddningschef i beredskap. Efter eventuella beslut om justeringar i exempelvis prioriteringsgrunder, kan sedan korrigeringar och förtydliganden omsättas till respektive operatör av den som leder arbetet i centralen. Det är i dessa fall ibland kanske nödvändigt att påverka själva handläggningen av några ärenden som pågår för att ”räta upp” riktningen på centralens hela agerande. Detta fenomen är en naturlig följd av en högt belastad dynamisk situation som skall hanteras av olika individer. Belastningen på den arbetsledande uppgiften är vid dessa tillfällen så pass stor att det inte går att samtidigt verka som operatör. Det handlar om att ha en överblick och framförhållning och det går då inte att fastna i nuet kring ett ärende.

Vid en indikation om en ökad belastning bemannas centralen av tillgänglig operatör och särskild arbetsledare (LC-ledare). Utöver uppväxlingen är också syftet med LC-ledare (arbetsledare i centralen) att arbetet skall kunna genomföras självständigt i centralen. På så vis skall stabschefsrollen (arbetsledare **för** centralen), utöver att ge direktiv till centralen, riktas mot att tidigt komma igång i de långa tidsskalorna. När LC-ledare aktiveras i centralen svarar denne för *arbetsledningsuppgiften*. Detta arbetssätt skapar förutsättningar att LC-ledare kan hålla viss ”höjd i tidsskalan” jämfört med dem som sitter vid operatörsplatserna med utförandet av olika ärenden. Ledningscentralen betraktas som en organisatorisk del parallellt med sektionerna i stabsorganisationen. Det blir då LC-ledarens uppgift att delta och företräda centralen på stabsorienteringar i vissa lägen. Det kan handla om situationer med hot eller vid skeden då belastningen på centralen möjliggör ett sådant deltagande.

Att vara arbetsledare i centralen innebär att vara ansvarig i ledningscentralen och för struktureringen av arbetet, d v s man leder och fördelar arbetet mellan operatörerna. Denna arbetsledande uppgift förväntas fungera kontinuerligt då arbetsförutsättningarna under arbetets gång förändras. Utgångspunkten för *uppgiftsfördelning* är att de flesta moment görs en gång, d v s att exempelvis efter det att fördelningen av ärenden är gjord så fungerar denna tills ärendena är avslutade. Beträffande de situationer då det behövs en *arbetsledning* kan denna uppgift vara kontinuerlig i sin karaktär, d v s det krävs justeringar allteftersom, beroende på dynamiken i situationen. Detta handlar om att det egentligen inte är någon större skillnad i de arbetsrättsliga möjligheterna mellan de två funktionerna, utan den största skillnaden utgörs av att det karaktärsmissigt ställs ökade krav på arbete av arbetsledande art vid dessa dynamiska situationer. Denna karaktärsskillnad gör att då LC-ledare (*arbetsledning*) aktiveras, så skall denne normalt *inte* samtidigt vara operatör och hantera egna ärenden. I den fortsatta utvecklingen behöver denna karaktärsskillnad vad gäller förväntningar återspeglas i utbildningen.

Till att börja med ingår samma punkter som i uppgiftsfördelningen:

- Ansvarar för att alla funktioner utföres på LC.
- Identifierar och fördelar arbetsuppgifter mellan operatörer i centralen.
- Ansvarar för att bedömning och beslut om ytterligare tilldelning av enheter och ledningsenheter sker enligt RSG's intentioner.
- Avgör hantering vid oklarheter. Kan vid behov justera i hanteringen.
- Prioriterar beträffande förutsättningar vid resursbrist.
- Hanterar samverkan med andra myndigheter/organisationer *inte direkt* knutna till något speciellt ärende.
- Samverkar med SoS i centralen, exempelvis angående medlyssning 112 för enskilt ärende.
- Ansvarar för att funktionskontroll/uppföljning av de på LC knutna interna/externa åtagandena åtgärdas.
- Följer upp LC's åtgärder samt återkopplar till stabschef.

De följande punkterna är utvecklade gentemot kravet på arbetsledning i de mer dynamiska situationerna och utgör tillägg till de tidigare. Utöver ovanstående punkter, som är identiska med *uppgiftsfördelningen*, utgör nedanstående punkter den komplettering som beskriver förväntningarna på funktionen *arbetsledning*. Denna komplettering är vidareutvecklade formuleringar av några av de ovanstående punkterna, vilket förklarar att de kan upplevas som identiska (d v s upprepningar). De är då utvecklade för att beskriva förväntningarna som uppstår till följd av en mer dynamisk situation.

- Omsätter nya direktiv (RCB-beslut i en viss situation, ex prioriteringsgrunder etc) till konkreta uppgifter mellan operatörer i centralen.
- Likriktar bedömningarna utifrån övergripande prioriteringsgrunder och beslutar vid behov om korrigeringar av åtgärder.
- Följer upp om arbetsfördelningen är ändamålsenlig och samordnar agerandet mellan operatörerna i centralen. Justerar vid behov i arbetsfördelningen, och beslutar vid behov om korrigeringar av åtgärder.
- Prioriterar åtgärder, ärenden, resurser eller andra uppgifter mellan operatörerna.
- Sammanställer ett läge av hela ledningscentralens agerande i situationen och återkoppla detta till SC!
- Deltager och företräder LC på stabsorienteringar.

- ***Omsätter nya direktiv (RCB-beslut i en viss situation, ex prioriteringsgrunder etc) till konkreta uppgifter mellan operatörer i centralen***
- ***Likriktar bedömningarna utifrån övergripande prioriteringsgrunder och beslutar vid behov om korrigeringar av åtgärder***

Ordinarie direktiv i form av utryckningsbestämmelser utgör utgångspunkten för agerandet i de situationer som innebär en relativt låg belastning. Vid mer komplexa händelseutvecklingar behöver det ibland fattas beslut för den aktuella situationen. Det uppstår då en förväntan på den arbetsledande befattningen i ledningscentralen, att kunna omsätta dessa nya direktiv till konkreta uppgifter så att det blir en lämplig arbetsfördelning i centralen.

Vid förlopp som pågår ett tag kan belastningen på operatörerna leda till att vars och ens agerande inte riktigt harmonierar. Belastningen leder ju till svårigheter att hinna koordinera sig. Vid dessa fall är uppföljningen viktig. Det är genom att följa upp varje operatörs arbete som en bedömning kan göras om helhetsutformningen är lämplig och att LC klarar sitt uppdrag.

- ***Följer upp om arbetsfördelningen är ändamålsenlig och samordnar agerandet mellan operatörerna i centralen. Justerar vid behov i arbetsfördelningen, och beslutar vid behov om korrigeringar av åtgärder.***

Eftersom dessa dynamiska situationer innebär att förutsättningarna successivt förändras samtidigt som belastningen leder till trötthet, är det av stor vikt att reflektera på om det behövs justeringar i arbetsfördelningen.

Även om inte själva arbetsfördelningen ändras innebär situationen också att agerandet kan behöva samordnas. Vid denna typ av dynamik behövs det den ständiga närvaro av arbetsledare i centralen.

- ***Prioriterar åtgärder, ärenden, resurser eller andra uppgifter mellan operatörerna***

Förväntningen på den som svarar för *arbetsledning* är också att kunna prioritera såväl kring åtgärder som hela ärenden, resursförutsättningar samt övriga uppgifter. Eftersom denna arbetsledande funktion skall kunna fungera vid stora belastningar på centralen behövs denna prioriteringsförmåga. Prioriteringen skall utgå från beslutade direktiv i situationen.

- ***Sammanställer ett läge av hela ledningscentralens agerande i situationen och återkopplar detta till SC***

Den lägesbild (ex läget i stort i form av lägesfönster) som brukar kunna skapas i OLR rummet för varje pågående räddningsinsats, kan vara svår att upprätthålla vid situationer med hög dynamik. Vid exempelvis många stormskador och skyfall kan andra former behöva utvecklas. Den som är arbetsledare i centralen behöver sammanställa en helhetsbild (kan behöva hjälp med detta vid extrem belastning; jmf ”Gudrun”). Helhetsbilden kan behöva bestå av antal och typ av

räddningsinsatser (eller andra insatser) och insatsernas karaktär, resursdisposition i stort, händelser på kö, konkreta prioriteringar. Det är denna helhet som skall återkopplas till stabschef och räddningschef i beredskap och plottas upp i OLR rummet (vid hög belastning kan det behövas en särskilt rörlig lägesuppföljningsfunktion mellan centralen och OLR, p g a av dynamiken). Efter eventuella beslut om justeringar i exempelvis prioriteringsgrunder, kan sedan korrigeringar och förtydliganden omsättas till respektive operatör av den som leder arbetet i centralen.

- ***Deltager och företräder LC på stabsorienteringar***

Eftersom LC utgör en del av den totala stabsorganisationen är det en utgångspunkt att den som svarar för *arbetsledning* företräder LC vid stabsorienteringar. Visserligen fungerar inte detta vid den typ av extremt dynamiska händelser som antyds i texten ovan. För många andra händelsetyper samt vid hotsituationer kan denna ordning dock fungera.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2006-11-07

Senast reviderad av:

Arbetsfördelning i ledningscentralen vid olika situationer

I det följande beskrivs *några* exempel på hur arbetet kan fördelas (funktionsfördelning) vid ett antal olika situationer. Metodiken är tänkt som ett hjälpmedel för LC 4 (LC-ledaren) då denne fördelar arbetet i centralen. Indelningen gör att det finns en förutbestämd tanke så att förväntningar och agerande i olika situationer kan harmonisera i stort. Det bör dock poängteras att det alltid kan uppkomma situationer som inte stämmer med denna beskrivning. I dessa fall skall givetvis LC 4 fördela arbetet utifrån kravet i situationen. Det bör också poängteras att det kan finnas fler kombinationer än de nedan beskrivna. I olika utbildningssituationer kan olika varianter prövas, vilket ökar ledningscentralens förmåga att vara situationsanpassad.

NORMAL DRIFT

Vid normal drift (två operatörer i centralen) kan funktionerna vara fördelade enligt följande:

LC 1: Ärendehantering för ett specifikt ärende, Statusuppföljning, Uppgiftsfördelning, Handlingsberedskap

LC 2: Ärendehantering för ett annat specifikt ärende

ETABLERING AV RÄDDNINGSSINSATS MED STOR RESURSTILLVÄXT

Vid en framkörning och etablering till en omfattande olycka med stor resurstillväxt samtidigt med en liten händelse (bilbrand), kan det se ut enligt följande:

LC1: Ärendehantering stor olycka (ansvarig för ärendet); Koordinering under etablering

LC2: Ärendehantering stor olycka; Vägledning av enheter

LC3: Statusuppföljning, Ärendehantering för bilbranden

LC4: Arbetsledning (och uppgiftsfördelning) och handlingsberedskap

Vid händelser med betydande expansion redan under etableringen kan det uppstå behov av såväl vägledning av ett stort antal enheter samtidigt som ledningsorganisationens aktiviteter (inkl LC's eget agerande) behöver koordineras och hållas samman. Samtidigt som enheter vägleds behöver någon annan på LC bedöma behovet av ytterligare resurser i en något längre tidsskala. Ytterligare 112-samtal kan exempelvis användas för att inhämta ytterligare information även efter det att adress är klarlagd. Det kan handla om upplysningar som påverkar hur insatsen behöver utformas (t ex om ägaren själv ringer; "Vilka kemikalier har ni?").

I ledningscentralen behöver då arbetet fördelas så att både *vägledningen av enheterna* (ex räddning, höjd, vatten) fungerar samtidigt som ledningsorganisationens (StL, IL, IC och LC) initiativ blir koordinerade.

Den nya ledningsorganisationen innebär att olika människors bedömningar kan behöva utnyttjas i en och samma situation. Exempelvis kan ledningsenhet på väg fram påverka resurstillväxten. För att denna ordning på sikt skall uppfattas som en tillgång är det viktigt att dessa initiativ blir koordinerade. (Se Instruktionerna Utnämning av räddningsledare och Riktlinjer under uttryckning). Koordinationen behöver i flera fall ske genom att de olika lägesbilderna sammanställs. Exempelvis vad säger uppringaren? Hur ser objektet ut? Vilka resurser behövs för att säkerställa räddningsinsatsen över tid (kontrollövertagande)?

I flera fall handlar det om att även säkerställa att kontakter med funktioner i andra organisationer och RSG's ledningsorganisation säkerställs. Exempel på sådana funktioner kan vara: Landvettertornet, Manövercentral Torshamnspiren, Polishelikopter, Kontrollrum Preemraff, Banverkets driftscentral etc.

Hela resonemanget bygger på att händelser är dynamiska och att underrättelser inkommer successivt. Det innebär att ledningscentralen agerar direkt på knapphändig information. Allteftersom informationen förbättras så behöver agerandet justeras för att svara mot den verkliga händelsen och inte bara utifrån den tidiga tolkningen av händelsen. En sådant kontinuerlig bedömning och åtgärdsproduktion är en viktig del i förverkligandet av en "aktiv ledningscentral".

ANHOPNING AV FLERA RÄDDNINGSSATSER DÄR VARDERA RÄDDNINGSSATSEN ÄR RELATIVT BEGRÄNSAD

Vid vissa tillfällen kan ett stort antal händelser inträffa samtidigt under en viss tidsperiod. En sådan "anhopningssituation" för utryckningsverksamheten skapar ofta stor belastning på ledningscentralen och kan också leda till behov av resursprioritering mellan många samtidiga räddningsinsatser. Vid en anhopning av händelser kan fördelningen vara enligt följande:

LC1: Ärendehantering (Flera ärenden)

LC2: Ärendehantering (Flera ärenden)

LC3: Ärendehantering (Flera ärenden)

Extra bemanning: Statusuppföljning

LC4: Uppgiftsfördelning/Arbetsledning samt handlingsberedskap

Den ärendehantering som LC 1-3 utför kan fördelas på flera olika sätt. En och samma operatör har att hantera flera räddningsinsatser. Indelningen kan mellan operatörerna ske på flera sätt, exempelvis:

- En operatör tar alla "ärenden vattenläckor" i hela förbundet samtidigt som olika specifika räddningsinsatser fördelars mellan de övriga
- En operatör tar alla ärenden i ett område (ex söder om Lindome)

Då en sådan fördelning sker fördelas resurserna (enheterna) mellan operatörerna varpå prioritering sker inom den tilldelade ramen. Det handlar således om att fördela utifrån det händelsespecifika, geografi samt resursmängd.

Då en enskild operatör hanterar flera olika ärenden behöver denne operatör kunna prioritera mellan dessa ärenden. Det kan handla om att utifrån prioriteringsgrunder tilldela resurser i viss ordning mellan olika händelser. Det kan också handla om prioriteringar av gränssättande resurs eller prioriteringar mellan händelser som händer i närtid och nära varandra under etablering och framkörning. Detta är avgörande för LC's totala kapacitet. Om denna typ av prioriteringar behöver ske mellan ärenden/insatser som hanteras av olika operatörer utförs den av den som är ansvarig i centralen och har funktionen *handlingsberedskap*.

ARBETSFÖRDELNING FÖR ÖVRIGA SITUATIONER

Den beskrivna funktionsindelningen är utformad för det rollinnehåll som LC skall svara för i ledningssystemet, med en tyngdpunkt på det tidiga skedet av en händelseutveckling. Utöver detta kan det uppstå en mängd situationer där LC skall svara för olika uppgifter som inte är beskrivna i dessa funktioner. Det kan exempelvis hända att LC behöver vara behjälpliga med effektueringar av olika slag beroende på belastning i stabsarbetet för långa tidsskalor. För dessa situationer behöver SC och LC-ledare finna former på fördelning mellan LC och övriga delar i stabsorganisationen samt en lämplig fördelning av uppgifter på individnivå. Det kan exempelvis handla om att en viss Lolop på LC knyts till ett visst sektionsarbete för att inte alla detaljuppgifter skall belasta SC och LC-ledare. De arbetsledande funktionerna behöver dock vara uppdaterade på de stora dragen.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Lathund för bemanning av utökat ledningsarbete

Lathunden bygger på stor insats där ordinarie IC och två IL ingår som RL respektive ”storsektorchefer”. Staben på Gårda förstärks till ”fullt utbyggd stab”; RL stab förstärks med en Lolop, en IL och en IC utöver ordinarie SE. LC bemannas med samtliga platser samt arbetsledare. Efter en bemanning enligt denna lathund finns en marginal med en IC och två IL för nya insatser, avlösning och i övrigt där behov uppstår.

För att bemanna den fullt utbyggda staben behövs följande:

- Fem personer som sektionschefer samt bedömningsarbete (bör vara med *olika* bakgrund ex ur kategorierna SC, IC, RCB, IL, LC-ledare för att ha kompletterande kompetenser i stabsarbetet)
- Sex operatörer (en till LC, en till Stabsenheten och en till resp sektion)
- Repr från förebyggandeprocessen på berört Team.
- En team- eller stationschef
- Repr från informationsenheten
- Minst ett administrativt biträde
- Ambulanschef i beredskap
- Kamratstödsrepresentant i beredskap

För ett utökat stabsarbete för räddningsledare och beredskap för ytterligare händelser (utöver de ledningsenheter som är i tjänst).

- Två IC (en till RL stab och en för nya insatser)
- Två IL (en till RL stab och en för nya insatser)

För bemanning av övriga funktioner inom organisationen:

- Teleberedskapen
- IT-data beredskapen
- Personal för bemanning av växeln (utöver Lolop)
- Personal för bemanning av Fenix
- Repr från Teknik & Metod processen
- Övriga team- och stationschefer
- Chefen TA kontaktas samt att verkstadsberedskapen kan behöva aktiveras.

- Behov av att sända samverkansperson från RSG till medlemskommun?
- Behov av samverkanspersoner till/från andra myndigheter?

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Bedömningsmall vid långvariga räddningsinsatser

Bedömningar av olika delar och att sammanställa underlag för RCB's bedömningar är en central del av uppgiften för räddningssektionen. Dessa underlag utgör också en grund för övriga sektioners arbete. Bedömningsarbetet består av att olika parametrar analyseras och att dra slutsatser ur dessa delar. Genom att studera olika beståndsdelar kan en helhetssyn (syntes) vad som kan förväntas framåt i tiden byggas upp. I det tidiga skedet av en händelseutveckling kan bedömningarna utgå från lägesrapporten. Allt eftersom arbetet fortskrider kan bedömningsarbetet förbättras då mer information kan hämtas. Även risk- och hotbild samt beredskapsförutsättningarna behöver bedömas.

Preliminär bedömning utifrån lägesrapport

Lägesrapporten skall mottas och dokumenteras av LC och vidarebefordras till larm- och ledningsoperatören i räddningssektionen. Därefter skall rapporten spridas till hela staben. Varje sektion gör en första bedömning av hur insatsen påverkar sektionens funktion ("sektionsvis bedömning"). Inom räddningssektionen görs en bedömning av helheten enligt nedanstående. Dessa slutsatser behöver dokumenteras och spridas till stabens alla delar.

Bedömningen av lägesrapporten utgår från den specifika mängd information som rapporten innehåller. Följande delar behöver studeras:

Skapa en bild av:

- *skadan och dess utveckling fram i tiden*

Hur ser skadan ut? Hur kommer den att utvecklas framåt i tiden?

- *insatsen framåt i tiden*

Hur ser insatsen ut? Hur kommer den att utvecklas framåt i tiden? Är sammansättningen av resurserna riktig i förhållande till hjälpbehovets karaktär? Har insatsen tillräckligt med resurser i förhållande till målet med insatsen?

- *när och hur ett kontrollövertagande kan ske*

Detta bör kopplas till tid och rum, d v s när och var har RL en idé om att detta skall ske?

Förutsäga de krav som insatsen kommer att ställa på överordnad ledningsnivå

Krav om insatsen expanderar samt avlösningar och underhåll. Beredskap för nästa larm och bortfall av funktioner i olika larmplaner. Förbrukningstakten på insatta resurser identifieras. Exempelvis: Hur många rökdykargrupper är insatta på de olika insatserna? Hur länge klarar man detta?

Bedömning av risk- och hotbild samt beredskapsförutsättningar

Utöver en viss grundläggande riskbild inom förbundet förekommer olika hotbilder vid vissa tidpunkter. Exempel på detta är: väder, evenemang, polisens hotbilder vid högrisk arrangemang etc. Arbetet innebär en kartläggning och bedömning av rådande totala risk- och hotbild som kan påverka förbundet. Uppdraget innebär att bedöma hur dessa delar samspelar i tid, rum och karaktär i förhållande till pågående händelser. Dessutom behöver sektionen ha en bild av vilka larmplaner och avtal som inte kan tillämpas med automatik (Se vidare personal- och beredskapssektionen).

Bedömning av måluppfyllelse för räddningsinsatser och rimlig beredskap

För att fördjupa bedömningarna behöver nödvändig information aktivt inhämtas för att därefter måluppfyllelsen i respektive insats översiktligt skall kunna bedömas. Syftet med denna bedömning är att grovt bedöma denna måluppfyllelse för att tidigt identifiera påverkan på hela systemet (behov av att skapa förutsättningar för att bedriva insatserna, beredskapsnivåer etc). Denna uppgift ersätter inte det behov som en RL kan ha ute i RL stab för en mer konkret bedömning av enskild insats. Den konkreta frågan som skall besvaras är ”kommer målet att kunna nås?”

- Vad består hjälpbehoven av? Är hela hjälpbehovet omhändertaget på respektive insats?
- Vad gör andra myndigheter?
- Vad är AMI och MMI för respektive insats? Är MMI rimligt i förhållande till anläggningens förutsättningar och skadeförloppets dynamik för respektive insats?
- Vad kräver respektive hjälpbehov, dess utbredning och MMI för resurskapacitet över tid?
- Är denna kapacitet tillgodosedd? Finns det förutsättningar för att bedriva insatserna med uthållighet?

Det bör poängteras att punkterna endast översiktligt kan besvaras. Mer exakta bedömningar får göras i skadeområdets närhet. I RCB stab handlar det mer om att låta svaren vara mer av ”hypotetisk art” i syfte att få ett proaktivt ledningsarbete. Identifiera omslagspunkter d v s avläsbara tecken på att målet nås eller inte nås. Det handlar om att respektive mål på samtliga pågående räddningsinsatser skall kunna nås samtidigt som fastställda beredskapsnivåer och förberedelser för aktuell risk- och hotbild kan upprätthållas. Särskilt behöver balansen mellan insatsförmåga över tid (ex försörjningstakter) för pågående insatser och beredskapsnivån särskilt beaktas samtidigt som hjälp begärs från annan räddningstjänstmyndighet inom rimliga ramar.

Varningssignaler

Då staben upptäcker att olika mål inte uppnås är det väsentligt att den uppmärksammar RCB på detta. Det kan finnas behov av att fatta beslut om prioriteringar och att ändra i inriktningsbeslut.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Omfallshantering vid räddningsinsatser

Då ledningsarbetet har tillgodosett det direkta behov som för stunden finns behöver en framförhållning i agerandet uppnås. Denna framförhållning handlar om att ha planer för att exempelvis försörja med resurser enligt behov som skapas utifrån den mest troliga händelseutvecklingen. För att ytterligare förbättra ledningsarbetets proaktivitet behöver en omfallshantering skapas. Det handlar om att bygga upp en handlingsberedskap för att händelser kan utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntas. Omfallshanteringen kan ske inom RL's stab och handlar då om den konkreta utvecklingen av exempelvis skadeförlopp och räddningstjänstens möjlighet att möta dessa utvecklingar. Inom ramen för RCB stab handlar det om kombinationen av utvecklingar på flera samtidigt pågående räddningsinsatser och hotbilder etc. Ett insatsrelaterat omfall som kan påverka förhållanden utanför insatsen behöver resultera i omfall på systemledningsnivå. Grunden för omfallshanteringen är att *göra det oväntade väntat*.

När det gäller omfallshantering i RCB stab behöver alla sektioner bidra med sina delar. Den drivande sektionen är dock räddningssektionen. Det kan också förekomma att en särskild omfallsgruppering skapas som en "egen sektion".

Begreppet omfallshantering omfattar såväl att identifiera alternativa utvecklingar som att bedriva en konkret omfallsplanering. I ordet omfallsplan handlar det om att konkret ta fram en plan för hur man möter en ny situation. En omfallshantering kan bedrivas i följande steg:

- Identifiera "möjliga omfall". Kan handla om olika händelseutvecklingar och olika kombinationer av att räddningstjänstens agerande inte ger avsedd effekt.
- Ett hanterligt antal alternativ väljs, vilka utvecklas till omfall. Alternativen skall vara av skild art och dessutom realistiska.
- Den chef som ansvarar för verksamheten (ex RCB eller RL) fastställer, efter en föredragning från staben, vilka alternativa omfall som skall förberedas genom upprättande av omfallsplaner.
- De fastställda omfallen förbereds av stabens samtliga sektioner genom att omfallsplaner upprättas.
- De samlade planerna från sektionerna utgör omfallsplaner. Om de händelser som utgjorde omfallen inträffar vet staben redan vad som skall göras. Omfallsplanerna genomförs vid behov.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Bedömningsmall i inledningsskedet av räddningsinsatser

En första preliminär bedömning kan göras utifrån inkommande larmsamtal, inkomna (och uteblivna) lägesrapporter samt andra organisationers lägesbeskrivningar och åtgärder. Mallen är utformad för Stabschefens tidiga bedömningsarbete. Det handlar om att snabbt skapa en preliminär bild av hur ledningsarbetet kommer att påverkas. Åtgärder i ledningsarbetet kan behöva vidtas för att säkerställa att arbetet bedrivs på ett sätt som gör att räddningstjänsten kan svara upp mot det krav som det aktuella hjälpbehovet genererar. Vidare syftar bedömningen till att snabbt identifiera olika behov som kan behöva tillgodoses gentemot pågående insatser. Bedömningsarbetet i det tidiga skedet kan utgå från att först reflektera på ingångsvärden för att därefter bedöma tänkbara konsekvenser.

Skapa en bild av:

- *Rådande riskbild/hotbild*
Den aktuella risk- och hotbilden skall alltid vara identifierad och värderad. Den finns med som en bakgrund vid starten av alla händelser. På vilket sätt påverkar den aktuella risk- och hotbilden det som inträffar?
- *Vad de olika hjälpbehoven består av och deras utveckling framåt i tiden*
Objekt (människor, miljö, egendom, anläggningstyper)?
Hur ser skadorna ut? Hur kommer de att utvecklas framåt i tiden?
- *Insatserna framåt i tiden*
Hur ser insatserna ut? Hur kommer de att utvecklas framåt i tiden? Är sammansättningen av resurserna riktig i förhållande till hjälpbehovets karaktär? Har insatsen tillräckligt med resurser i förhållande till målet med insatsen?
- *Finns det risk för expansion?*
Är hjälpbehovet omhändertaget?

Vilka krav kommer situationen att ställa på överordnad ledning

- *Omedelbara åtgärder?*
Behöver resurstilldelningen (ex gränssättande resurs) stärkas, andra organisationer kontaktas etc?
- *Vilka krav ställs på arbetet?*
Vilka krav kan finnas till följd av att insatserna expanderar? Kommer behovet av avlösningar och underhåll att öka? Förbrukningstakten på insatta resurser kan också grovt bedömas.

- *Förbundets kapacitet?*
Aktuell kapacitet för uttryckningsverksamheten? Beredskap (ex volym, funktionalitet, täckning, anspänningstid, kompetens) för nästa händelse och en reflektion beträffande bortfall av funktioner i olika larmplaner.
- *Behov av ledningskapacitet?*
Finns det behov av en ökad ledningskapacitet? Exempelvis indikationer på belastad räddningsledare, behov av stab till RL, utökad stabsbemannning på Gårda, ambulanschef i beredskap, samverkansperson etc. Finns det behov av åtgärder av förvaltningskaraktär?
- *Omvärld?*
Vilken påverkan på samhällsfunktioner eller andra organisationer kan förväntas. Finns det behov av att företrädare för medlemskommunernas krisledning kontaktas?

Beträffande bedömningar kring beredskapen är den både beroende av riskbilden och vilka typer av skador som pågår. Vid händelser där människor skall räddas samtidigt som riskbilden är normal kan man tillåta en relativt låg beredskapsnivå. Vid händelser utan räddning av människor samtidigt som indikationer om att vissa hotbilder finns, så kanske beredskapsnivån skall vara högre. Den aktuella riskbilden skall vägas mot de hotade intressena i de pågående skadeutvecklingarna för att därefter kunna forma förslag på lämplig balans mellan insats- och beredskapsproduktionen. RCB beslutar om vilken balans i resursdisposition som skall råda vid det aktuella tillfället.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Exempel på mötesordning för stabsorientering

- *Närvarokontroll och syftet med stabsorienteringen* SC
- *Rådande riskbild, hot, väderläge och varningar* Räddn.sekt
- *Läget i stort pågående händelser (hjälpbehov och avsikter/mål med insatser)* Räddn.sekt
- *Läget beträffande drabbade* Räddn.sekt
- *Samhällsstörningar* Räddn.sekt
- *Läget hos samverkande myndigheter* Räddn.sekt/
samver.pers
- *Ambulansläget* ACB
- *Läget i detalj inom räddningstjänsten* Räddn.sekt
- *Personal- och beredskapsläget* Pers.sekt
- *Underhållsläget samt transportläget* Underh.sekt
- *Informationsläget* Info
- *Sammanfattning av läget i stort (bedömningar och prognoser) och förslag till beslut* SC
- *Intentioner, inriktningsbeslut och direktiv* RCB
- *Fortsatt arbete, prioriteringar och uppgifter inom staben* SC
- *Frågor och tid för nästa orientering* SC / RCB

Uppkommer frågor under stabsorienteringen bör de sparas till en egen punkt i slutet. Undantag bör göras för frågor i direkt anslutning föredragningarna, vilka har med förståelsen av dessa att göra. Uppdrag till staben ger RCB till SC. Uppgifter till stabsmedlemmarna formas av stabschefen, normalt via sektionschef. Väl förberedda och korta stabsorienteringar med kärnfullt innehåll kan ge den styrning staben behöver för att arbeta med olika saker mot samma mål samtidigt som de ger tillräckligt med arbetstid för stabsmedlemmar att lösa problem.

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av:

Erik Cedergårdh

2007-06-04

Senast reviderad av:

Hantering av förhöjda risker och hot

Då indikationer om förhöjningar i riskbilden respektive konkreta hot föreligger, behöver ett förberedande arbete genomföras. Stabsarbetet får delvis bedrivas i annan ordning än vad som blir fallet vid en pågående räddningsinsats. Stabsarbetet kan utformas enligt den tidigare beskrivna sektionsindelningen eller med en annan indelning. För att förberedelsearbetet skall ske med rimliga utgångspunkter är underrättelser av största vikt. Andra viktiga ingångsvärden är tidsförhållandena. Hur mycket tid som står till förfogande i förberedelsearbetet avgör vilken ambitionsnivå som arbetet kan bedrivas utifrån. Det är av största vikt att förbundets olika verksamheter knyts samman vid olika förberedelser. Det handlar om att säkerställa att *förebyggande åtgärder*, *förberedelser för att genomföra räddningsinsatser* och *ambulanssjukvårdens förberedelser* hålls samman. Vidare är kontakterna med medlemskommunerna och andra samverkande myndigheter av största vikt. Följande frågeställningar kan utgöra ett stöd för ett förberedelsearbete:

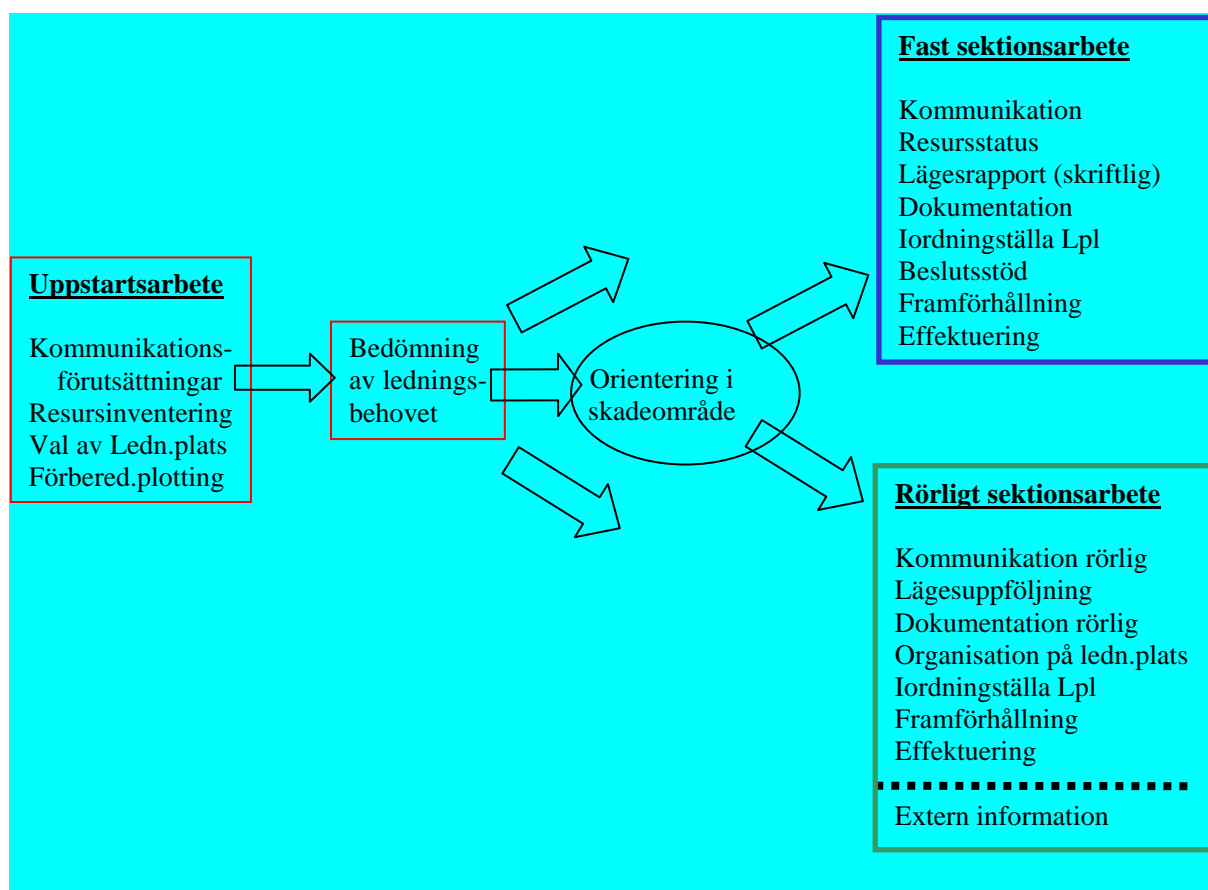
- Vad består risken och hotet av? (hotade anläggningar, människor, miljö etc). Vilka bedömningar om dess sannolikhet föreligger? Karaktären på hotet?
- Vilken roll skall RSG ha i den aktuella situationen? Det kan handla om att stödja medlemskommunernas krishantering och/eller vara beredd på att genomföra räddningsinsats eller andra former av insatser.
- Vad blir konsekvensen om hotet utlöses? Skador? Riskområden?
- När i tiden förväntas hotet lösas ut? Är det ett speciellt tillfälle eller kommer det smygande? Vad är intensiteten i hotet?
- Vilken varaktighet och inneboende dynamik förväntas hotet och dess utfall att ha?
- Vad gör andra myndigheter för bedömningar?
- Vilka samhällsstörningar kan tänkas att uppstå?
- Vilket informationsbehov föreligger till respektive medlemskommuns kommunledning?
- Behövs det åtgärder för att upprätthålla räddningstjänstens funktion?
- Vilket krav på ledningsarbete genererar hotet? Dels för förberedelser och följa/bedöma hotet? Dels om hotet utlöses?
- Inriktningsbeslut (avsikter, intentioner och målsättningar)?
- Mot vilket mål skall plan för räddningsinsats utformas (MMI, resursram, ledningsuppbyggnad, särskilda rutiner etc)?
- Skapa konkreta planer för genomförandet av räddningsinsatser.
- Vilket behov av alternativa larmrutiner, framkörningsrutiner etc föreligger? Behövs det en alternativ enhetsindelning istället för 4,2,2?
- Utforma plan för resursförsörjning, eventuella kontakter med annan myndighet? Informationsplan?

Utvecklingsavdelningen

Upprättad av: Lennart Liljeroth 2006-10-02
Senast reviderad av: Erik Cedergårdh 2007-06-04

Arbetskoncept för stabsenheten

I det följande beskrivs de uppgifter som ingår i arbetskonceptet för stabsenheten. Bilden beskriver en uppbyggnad över tid. Uppstartsarbetet utförs direkt för att skapa en grund för fortsatt arbete. Beroende på ledningsbehovet och bemanningsförutsättningarna kan arbetet i huvudsak delas in i "fast" resp "rörligt sektionsarbete". Det bör poängteras att det i alla lägen är viktigt att utforma arbetet utifrån behovet i situationen. Arbetsinnehållet kan ibland därför behöva justeras.

UPPSTARTSARBETE

Säkra kommunikationsförutsättningarna/sambandet

- Kontrollera och vid behov genomföra förändringar så att sambandet på ledningskanal fungerar.
- Upprätta samband med LC på telefon eller radiokanal.
- Inventera vilka sektorkanaler som är tilldelade insatsen.

Resursinventering

Kontroll och dokumentation av resurserna som är:

- larmade
- på brytpunkt
- insatta

Val av ledningsplats

En tänkbar ledningsplats väljs ut vid framkomst till skadeplatsen. Ledningsplatsens placering fastslås efter att RL orienterat sig om skadan och hjälpbehovet. Därefter etableras ledningsplatsen av Lolop.

Skadeområdesplotting

En snabb orientering på plats och i kartmaterial.

- Ta fram plottingmateriel.
- Gör en enkel plotting av drabbat objekt och omgivande geografi.
- Stäm av så att läget överensstämmer med RL's uppfattning och överför denna "bild" till LC/stab.

FAST SEKTIONSARBETE

I denna sektion ligger tyngdpunkten på att hantera kommunikation, dokumentation och resursinventering samt att ta fram olika former av beslutsstöd. Arbetet bedrivs i huvudsak inne i fordonet.

Kommunikation

Avser såväl intern som extern kommunikation.

Lolop ansvarar för att kommunikationen fungerar.

I utgångsläget sköter RL kommunikationen med sektorchefer/IL och SE kommunikationen med LC.

Detta måste dock situationsanpassas så att avvikelser kan göras utifrån behovet.

- Ansvara för och följa sambandet på ledningskanal.
- Ansvara för och upprätta kommunikation med LC på radio eller telefon och sektorchefer på radio.
- Följa upp fördelningen av sektorkanaler och vid behov begära och tilldela ytterligare kanaler.
- Följa sambandet på en sektorkanal, där för insatsen kritiska eller riskfyllda moment utförs.
- Ansvara för och upprätta kommunikation med externa kontakter på telefon/radio.

Extern kommunikation

Med den externa kommunikationshanteringen avses kontakter ”utanför insatsen”, det vill säga utanför brytpunkt. Det kan handla om att ha kontakt med anländande enheter och med ledningscentralen. Konkret kan arbetet handla om att följa upp att de tekniska förutsättningarna fungerar (ledningskanal och sektorkanaler). Eventuellt ge förslag på förändring till ledningscentralen (framförallt tilldelning av sektorkanaler). Upprätta samband med brytpunktschef/resurser på brytpunkt. Uppgiften består till stor del av att förmedla information.

Intern kommunikation

Begreppet ”intern” handlar om att förmedla information inom insatsen, exempelvis information från ledningsplatsen till sektorchefer och att ta emot sektorrapporter etc. I de flesta fall är insatserna begränsade i geografien, vilket leder till att räddningsledaren själv har kontakt med sektorchefer eller motsvarande direkt. I många fall används inte radion alls. Vid större skogsbränder och dylikt kan det vara en väsentlig avlastning att denna uppgift utförs av staben.

Resursstatus

Dokumentera:

- Larmade resurser
- Resurser på brytpunkt
- Insatta resurser
- Vilka sektorer enheterna ingår i
- Avlösningssplanering

Lägesrapport

Påbörja i möjligaste mån ifyllning av Lägesrapport. Denna kompletteras av RL med hot, mål med insats, prognos och eventuellt andra tillägg.

Dokumentation

Dokumentera händelser, uppgifter och vidtagna åtgärder för insatsen. Notera viktiga beslut, förändringar i skadeutvecklingen, lägesrapporter, externa kontakter etc.

Beslutsstöd

Ta fram beslutsunderlag med hjälp av dator, litteratur och telefon.

- Kartmateriel
- Enkel farligt gods-sökning i RIB
- Hantera e-post
- Enkla sökningar på Internet
- Söka annan väsentlig information

Framförhållning

Hjälpa RL med förslag till åtgärder för att säkra resurstillgången på sikt. Exempel på detta kan vara avlösning av personal, behov av rökskydd, bränsle, mat etc.

Effektivering

Genomföra beslut alternativt förmedla och följa upp genomförandet.

RÖRLIGT SEKTIONSARBETE

I denna sektion ligger tyngdpunkten på lägesuppföljning och underrättelsetjänst samt organisation på skadeplatsen. Arbetet bedrivs i huvudsak utanför fordonet.

Kommunikation rörlig

Avser såväl intern som extern kommunikation (se ovan).

- Ansvara för och följa sambandet på ledningskanal.
- Ansvara för och upprätta kommunikation med LC på radio eller telefon.
- Följa upp fördelningen av sektorkanaler och vid behov begära och tilldela ytterligare kanaler.
- Ansvara för och upprätta kommunikation med externa kontakter på telefon.

Lägesuppföljning

Skapa en bild av hjälpbehov och räddningsinsats genom att plotta:

- drabbade och hotade objekt (människor, byggnader, miljö)
- fysikaliskt skadeförlopp
- resurser och deras uppgifter
- en sambandsplan.

Dokumentera detta kontinuerligt med hjälp av fotografering eller liknande.

Dokumentation rörlig

Dokumentationen utförs på anteckningsblock och plottingtavla.
Notera viktiga beslut förändringar i skadeutvecklingen, externa kontakter etc.
Använd kamera för att kontinuerligt dokumentera lägeskartan.

Organisation på skadeplats

Upprätta vid behov avspärning av ledningsplatsen.
Samla representanter från samverkande organisationer/myndigheter.
Sök och prioritera tillträde för personer med viktig information.
Söka och samla viktig information angående händelsen.
Stäm av med RL om tid och plats för pressinformation.

Iordningställa ledningsplats

Iordningställ bilen med strömförsörjning, mast, telekablar etc.
Häng upp plottingtavlor etc.

Framförhållning

Hjälpa RL med förslag till åtgärder för att säkra resurstillgången. Exempel på detta kan vara avlösning av personal, behov av rökskydd, bränsle, mat samt användning av specialresurser.

Effektivering

Genomföra beslut alternativt förmedla och följa upp genomförandet.

Nedanstående punkt anses i grundkonceptet ha en lägre prioritet och görs i mån av tid eller på beställning.

Extern information

Lämna ut enklare information till samverkande organisationer/myndigheter.
Informera boende och hålla enklare pressinformation. Vara behjälpig med guidade turer i området.